

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Jan Kervitzer (diplomant)

DOVOLÁNÍ V CIVILNÍM ŘÍZENÍ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dita Frintová, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 4. srpna 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne 4. srpna 2010

.....
Jan Kervitzer

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Ditě Frintové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Obsah	1
Úvod.....	3
1. Charakteristika dovolání v civilním řízení.....	4
2. Vývoj právní úpravy dovolání	7
2.1.....	7
2.2 Vývoj institutu dovolání od jeho znovuzavedení do právního řádu	9
3. Přípustnost dovolání.....	12
3.1 Úvodní poznámky	12
3.2 Objektivní přípustnost dovolání proti meritornímu rozhodnutí.....	13
3.2.1 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.....	14
3.2.2 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.....	14
3.2.3 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.	17
3.3 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 o.s.ř.....	19
3.3.1 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř.	19
3.3.2 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 písm. b) a písm. c) o.s.ř.	21
3.4 Objektivní přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu	22
3.4.1 Přípustnost dovolání proti měnicímu nebo potvrzujícímu usnesení odvolacího soudu ve věci samé	22
3.4.2 Přípustnost dovolání podle § 238 o.s.ř.	23
3.4.3 Přípustnost dovolání podle § 238a o.s.ř.	24
3.4.4 Přípustnost dovolání podle § 239 o.s.ř.	26
4. Podání dovolání	28
4.1 Úvodní poznámky	28
4.2 Subjektivní přípustnost dovolání	28
4.3 Dovolací lhůta a soud příslušný k podání dovolání	31
4.4 Povinné zastoupení dovolatele.....	33
5. Náležitosti a důvody dovolání	36
5.1 Náležitosti dovolání	36
5.2 Jednotlivé dovolací důvody	39

5.2.1 Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.	39
5.2.2 Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.	41
5.2.3 Dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o.s.ř.	42
6. Řízení před soudem prvního stupně.....	44
6.1 Úvodní poznámky.....	44
6.2 Rozhodování soudu prvního stupně o odmítnutí dovolání, které bylo podáno opožděně.....	44
6.3 Povinnost soudu prvního stupně zkoumat vady dovolání.....	45
6.4 Povinnost soudu prvního stupně provést další úkony.....	47
7. Řízení před Nejvyšším soudem	48
7.1 Úvodní poznámky.....	48
7.2 Kvantitativní stránka přezkumné činnosti dovolacího soudu.....	49
7.3 Kvalitativní stránka přezkumné činnosti dovolacího soudu.....	51
7.4 Změna rozsahu a důvodů podaného dovolání.....	53
7.5 Odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.....	53
7.6 Dokazování a jednání před dovolacím soudem	54
7.6.1 Dokazování před dovolacím soudem	54
7.6.2 Jednání před dovolacím soudem.....	55
7.7 Rozhodnutí o dovolání.....	56
7.7.1 Nemeritorní rozhodování dovolacího soudu	56
7.7.2 Meritorní rozhodování dovolacího soudu.....	58
7.8 Zrušení rozhodnutí dovolacím soudem.....	59
7.9 Náklady dovolacího řízení	61
8. Řízení po zrušení rozhodnutí	62
8.1 Povaha řízení po zrušení rozhodnutí.....	62
8.2 Právní vztahy třetích osob.....	63
Závěr	65
Použité zkratky.....	68
Použitá literatura	68
Summary / Appeal review in civil proceedings.....	75
Klíčová slova/Keywords.....	76

Úvod

V této diplomové práci bude mojí snahou komplexně pojednat o současné právní úpravě institutu dovolání v civilním řízení. Hlavním cílem mojí diplomové práce je podat podrobný rozbor institutu dovolání jako mimořádného opravného prostředku v českém civilním procesu. Porovnáním dostupné literatury se pokusím o takový rozbor institutu dovolání v civilním řízení, který odpovídá rozsahu diplomové práce a který splňuje požadavky výkladové srozumitelnosti a celistvosti.

Pro úvod k výkladu institutu dovolání je také vhodné, abych stručně pojednal o historii tohoto mimořádného opravného prostředku na našem území a především poukázal na změny, které v úpravě dovolání proběhly od 90. let 20. století.

Výklad ustanovení, vztahujících se k dovolání, budu v textu diplomové práce strukturovat v návaznosti na jejich uspořádání v občanském soudním řádu.¹ Na začátku práce se budu věnovat charakteristice dovolání jako mimořádného opravného prostředku v civilním řízení. V kapitole druhé stručně pojednám o historickém vývoji tohoto opravného prostředku. V kapitole třetí přistoupím k výkladu přípustnosti dovolání, v kapitole čtvrté pojednám o podmínkách podání dovolání a v kapitole páté o náležitostech a důvodech podaného dovolání. V kapitole šesté, sedmé a osmé pojednám o samotném dovolacím řízení v návaznosti na jeho začátek, průběh a zakončení. V závěru své diplomové práce rovněž uvádím několik úvah nad současnou právní úpravou dovolání v civilním řízení a předkládám několik návrhů de lege ferenda.

Ke správnému užití institutu dovolání je nezbytné, aby účastník řízení věděl, jak je právní úprava dovolání v současnosti soudy, a to především soudem dovolacím, interpretována. K jednotlivým zákonným ustanovením bude proto mojí snahou odkázat na vybranou rozhodovací činnost Nejvyššího soudu, tedy soudu dovolacího, a rovněž na několik rozhodnutí Ústavního soudu, která problematiku dovolání v civilním řízení osvětlují z ústavněprávního hlediska.

Z povahy českého právního řádu vyplývá, že výklad právních norem, který podává Nejvyšší soud prostřednictvím svých rozhodnutí, nemá povahu pramene práva a nemá precedenční význam. Takový výklad je však respektován a je k němu v zásadě

---

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o.s.ř."). O.s.ř. upravuje institut dovolání v § 236 až 243d.

přihlíženo při řešení jednotlivých soudních sporů. Stal se nezbytnou součástí výkladu zákona, který vede k pochopení a správné aplikaci jednotlivých zákonných ustanovení. Rozhodovací činnost Nejvyššího soudu je tak nejvýznamnějším prostředkem, který vede k jednotné rozhodovací činnosti soudů.

Při uvažování o judikatuře, vztahující se k institutu dovolání, budu vybírat taková rozhodnutí, která považuji za významná a která dle mého názoru nejlépe napomáhají k pochopení jednotlivých zákonných ustanovení vztahujících se k dovolání v civilním řízení.

1. Charakteristika dovolání v civilním řízení

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, kterým lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu vydaná v odvolacím řízení. Přípustnost dovolání je tak stanovena pouze proti rozhodnutím odvolacího soudu. Takovým rozhodnutím se poté rozumí rozhodnutí krajského nebo vrchního soudu v řízení o odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně.

Pojmem mimořádný opravný prostředek pak označujeme procesní úkon, který lze uplatnit až poté, kdy napadené rozhodnutí nabylo právní moci.² *„Bylo-li však dovolání podáno dříve, než rozhodnutí nabylo právní moci, nelze ho považovat za neúčinný nebo nepřípustný procesní úkon.“*³

Jedním z cílů právní úpravy dovolání je naplnění obecného účelů opravného řízení, jímž je zvýšení záruk zákonnosti rozhodovací činnosti soudů. Významným účelem odvolacího řízení je rovněž sjednocování rozhodovací činnosti soudů a to prostřednictvím soudu odvolacího.

Význam dovolání může být spatřován z několika pohledů. Pro účastníka řízení znamená možnost v zákonem stanovených případech domáhat se zrušení napadeného rozhodnutí a dosáhnout tak pro něj příznivějšího rozhodnutí. Z pohledu soudů je

---

² Předpokladem pro podání mimořádného opravného prostředku je tedy doručení rozhodnutí odvolacího soudu nejen všem účastníkům řízení, ale také účastníkům vedlejším a případně státnímu zastupitelství a úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, vstoupili-li do řízení.

³ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1872 s.

dovolání především prostředkem, který slouží ke sjednocování jejich rozhodovací činnosti.

Podstatou dovolání je možnost v zákonem stanovených případech a ze zákonem stanovených důvodů zjednat nápravu vadných pravomocných rozhodnutí odvolacích soudů. Dovolací soud přezkoumá tato rozhodnutí z hlediska správnosti právního posouzení věci, zákonnosti procesního postupu odvolacího soudu a v neposlední řadě z hlediska správnosti skutkových zjištění soudu, která vycházejí z provedeného dokazování.

Jinými slovy, dovolání má bránit tomu, aby poměry účastníků byly upraveny rozhodnutími odvolacích soudů, která vycházejí z nepodložených skutkových závěrů, z nesprávných právních posouzení nebo byla vydána v řízení, které trpělo vážnými procesními vadami.⁴

Přípustnost dovolání proti rozhodnutí soudu druhého stupně je vázána na zákonem stanovené předpoklady právě proto, že tento mimořádný opravný prostředek představuje průlom do právní moci rozhodnutí a tím i do práv a jistoty v právních vztazích.⁵ Zákonná možnost zjednání nápravy vadných rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním tedy stanovuje případy, kdy zájem na spravedlivém rozhodnutí převyšuje právní jistotu vyjádřenou pravomocným rozhodnutím.⁶

Obecně lze říci, že přestože ve věci rozhodly soudy dvou stupňů pro účastníka nepříznivě, může účastník podáním dovolání při splnění všech zákonných podmínek dosáhnout změny rozhodnutí ve svůj prospěch. Podání dovolání je poté výlučně v jeho rukou, přičemž není vázán na stanovisko soudu nebo jiného orgánu. O právu na podání dovolání musí být účastník řízení také poučen soudem, proti jehož rozhodnutí dovolání směřuje.

Dovolací řízení je v zásadě založeno na kasačním principu. Jde o přezkumné řízení, jehož výsledkem je v případě úspěchu dovolatele zrušení napadeného rozhodnutí. Přezkum napadeného rozhodnutí dovolacím soudem je omezen pouze na právní

---

⁴ Šíma, A. In Kindl, M.; Šíma, A.; David, O. Občanské právo procesní. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, 290 s.

⁵ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 490 s.

⁶ Procházka, L., Rychnovský, Z. In Schelleová, I. a kol. Civilní proces. I. vydání, Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 629 s.

posouzení správnosti rozhodnutí odvolacího soudu a to v rámci uplatněných dovolacích důvodů. Dovolací soud nemůže doplňovat či měnit skutkový stav, který byl zjištěn před soudy nižších stupňů.⁷

Dokazování se v dovolacím řízení až na výjimku neprovádí.⁸ V dovolacím řízení není tedy možné přihlížet k novým skutečnostem a důkazům, které účastník dovolacího řízení neuplatnil v řízení před soudem prvního či druhého stupně. Dovolací soud tak nemůže rozšířit skutkový základ věci zjištěný těmito soudy.

Dovolání má jako mimořádný opravný prostředek devolutivní účinek. Devolutivní účinek představuje jednu ze zásad opravného řízení, kdy se rozhodování o opravném prostředku přenáší na soud nadřízený soudu, který rozhodnutí vydal. Platí to v zásadě, až na výjimky⁹, i pro dovolací řízení. Rozhodování ve věci samé činí dovolací soud, jímž je podle § 10a o.s.ř. výlučně Nejvyšší soud ČR.

Jak již bylo vícekrát zmíněno, dovolání je mimořádným opravným prostředkem. České civilní řízení zná ještě dva mimořádné opravné prostředky. Jsou jimi žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost, které jsou upraveny v § 227 až 235i o.s.ř. Žaloba pro zmatečnost byla do českého právního řádu zakotvena zákonem č. 30/2000 Sb. s účinností od 1. 1. 2001, přičemž v této souvislosti došlo i ke změně právní úpravy dovolání.¹⁰ V rámci žaloby na obnovu řízení lze poté napadnout pouze skutkový stav věci zjištěný v původním řízení. Naproti tomu dovoláním lze napadnout pouze právní posouzení konkrétního případu.

Na závěr této kapitoly je podle mého názoru také vhodné stručně pojednat o povaze institutu dovolání z ústavněprávního hlediska. K postavení dovolání jako

---

⁷ Kasační princip rozhodování odvolacího soudu je do jisté míry narušen ustanovením § 241a odst. 3 o.s.ř. Zde je dovolacím důvodem situace, kdy rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Dovolací soud tudíž zkoumá skutkový stav věci, který sice nemění, ale zpochybňuje jej, a nejde tak o čistě právní posouzení věci.

⁸ Podle 243a odst. 2 o.s.ř. provádí dokazování dovolací soud jen k prokázání důvodů dovolání. Dokazování doplní buď sám, nebo prostřednictvím soudu prvního stupně, anebo soudu dožádaného.

⁹ V dovolacím řízení rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal v prvním stupni, o odmítnutí dovolání podaného opožděně a zastavení řízení z důvodu neuhrazení soudního poplatku z dovolání.

¹⁰ O novele o.s.ř. provedené zákonem 30/2000 Sb. viz kapitola 2., o tzv. zmatečnostech, k nimž se přihlíží v dovolacím řízení, viz kapitola 5. a 7.

mimořádného opravného prostředku v právním řádu se v různých případech vyjádřil Ústavní soud. Opakovaně traktoval, že právo na dovolání, resp. mimořádný opravný prostředek, není ústavně zaručeno. V Ústavě České republiky, Listině základních práv a svobod, jakož i mezinárodních smlouvách o lidských právech a základních svobodách podle někdejšího čl. 10 Ústavy žádné takové procesní oprávnění zakotveno není. Právo na dovolání jako na mimořádný opravný prostředek jde tedy nad rámec ústavně zaručených procesních oprávnění. Dovolací soud si musí být při výkladu a aplikaci podmínek připuštění dovolání vědom toho, že účastník řízení jím vždy sleduje ochranu svých subjektivních práv bez ohledu na to, jaký jiný účel řízení o mimořádném opravném prostředku sleduje.¹¹

2. Vývoj právní úpravy dovolání

2.1 Vývoj institutu dovolání do roku 1991

Institut dovolání prošel na českém území dlouhým vývojem. Poprvé se můžeme setkat s úpravou dovolání v Josefinském obecném soudním řádu (vydaném pod č. 13 sb. z. s. ze dne 1. 5. 1781) jako s tzv. řádnou revizí. Soudní řízení bylo podle josefinského soudního řádu obecně trojinstanční. Dovolání je zprvu zakotveno jako řádný opravný prostředek, jímž je možno brojit proti nepravomocnému rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvoinstančního. Potvrzující rozsudek odvolacího soudu však nebylo možné dovoláním napadnout.¹² Samotné dovolací řízení je v této době založeno na zásadě písemnosti.

Josefínský soudní řád byl nahrazen novým procesním předpisem, jímž byl zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, tzv. civilní řád soudní.¹³ Tímto kodexem byl institut dovolání v právním řádu ponechán a dále upraven.

---

¹¹ Srov. usnesení ÚS sp. zn. III. ÚS 298/02.

¹² Možnost napadnout potvrzující rozsudek odvolacího soudu tzv. mimořádným dovoláním byla zakotvena dvorským dekretem č. 2593 sb. z. s., ze dne 15. února 1833.

¹³ Civilní řád soudní platil v českých zemích od své účinnosti 1. 1. 1898 až do 31. 12. 1950, kdy byl zrušen zákonem č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Koncepce dovolání jako řádného opravného prostředku byla civilním řádem soudním zachována a civilní řízení zůstává trojinstanční.¹⁴ Dovolací řízení je zprvu v zásadě zachováno jako neveřejné. Dovolání bylo stále možné podat jen proti rozsudkům odvolacích soudů.¹⁵ Neshledal-li odvolací soud svojí úvahou přípustnost dovolání z hlediska zásadního právního významu, byla jeho přípustnost obecně vyloučena v tzv. věcech nepatrných.

Dovolání bylo možné podat v zákonné čtrnáctidenní lhůtě, která plynula od doručení rozsudku soudu druhého stupně. Dovolání rovněž muselo být odůvodněno zákonem vymezenými dovolacími důvody a dovolací řízení bylo v zásadě přezkumné povahy.¹⁶ Dovolací soud zpravidla rozhodoval ve věci samé. Napadený rozsudek mohl pro podstatné vady zrušit, dále rozsudek potvrdit, ale i nahradit vlastním rozhodnutím. Byl-li rozsudek odvolacího soudu prohlášen za zmatečný nebo měl-li být zrušen, nařídil zpravidla dovolací soud nové jednání u odvolacího soudu či soudu prvního stupně. Tyto soudy byly následně vázány právním názorem soudu dovolacího.

Po vzniku samostatného Československa platil civilní řád soudní vzhledem k čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918 č. 11/1918 Sb. (tzv. recepčního zákona) jen na území, kde do vzniku Československa platilo rakouské právo, tedy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi zůstaly v důsledku recepčního zákona v platnosti dosavadní uherské zákony.¹⁷

Po druhé světové válce byl institut dovolání z právního řádu formálně vyloučen přijetím zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, jenž nabyl účinnosti dne 1. 2. 1949. Tímto zákonem byla namísto dovolání do československého právního řádu zavedena tzv. stížnost pro porušení zákona. Stížnost pro porušení zákona se pak stala součástí občanského soudního řádu z roku 1951 (zákon č. 142/1950 Sb.¹⁸) a posléze i dodnes platného občanského soudního řádu z roku 1963.

---

¹⁴ Soudní soustavu tvořily okresní soudy, vrchní zemské soudy a Nejvyšší soud.

¹⁵ Proti usnesení odvolacího soudu bylo naproti tomu možné podat při splnění zákonných podmínek pouze tzv. dovolací rekurs.

¹⁶ Možnost předložit nové důkazy či nová tvrzení byla omezena jen na případy, kdy rozsudek trpěl zmatečností vadami.

¹⁷ Bureš, J., Drápal, L. Dovolání podle občanského soudního řádu. Praha: C.H.Beck, 1994, s. 3.

¹⁸ Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Stížnost proti pravomocnému rozhodnutí soudu¹⁹ či státního notářství mohl zprvu podat pouze generální prokurátor a to na základě vlastní úvahy.²⁰ Šlo o právo a nikoliv povinnost generálního prokurátora a to i v případě, kdy zákon podle všech okolností případu porušen byl. Účastníci řízení mohli naproti tomu dát ke stížnosti pro porušení zákona pouhý podnět.

Až s účinností nového občanského osudního řádu z roku 1963 bylo podání stížnosti generálním prokurátorem „omezeno“ na dobu tří let od doručení rozhodnutí soudu. Tak dlouhá lhůta ale stále znamenala vážný zásah do právní jistoty občanů. Další výtkou, směřující proti institutu stížnosti pro porušení zákona, byla možnost jejího podání bez vyčerpání opravných prostředků.

2.2 Vývoj institutu dovolání od jeho znovuzavedení do právního řádu

Po změně politického režimu bylo dovolání vráceno do československého právního řádu novelou provedenou zákonem č. 519/1991 Sb.²¹ Podle důvodové zprávy k zákonu č. 519/1991 Sb., bylo znovuzavedením dovolání do právního řádu především sledováno obnovení demokratických prvků v civilním řízení. Stížnost pro porušení zákona však byla v právním řádu v omezeném rozsahu zachována až do konce roku 1994.

Tentokrát bylo dovolání nově pojato jako mimořádný opravný prostředek. Důvodem pro zavedení institutu dovolání jako mimořádného opravného prostředku byla především snaha o efektivnější, lacinější a rychlejší řízení, které by neodsouvalo právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí.

Dovoláním tak bylo možné napadnout pravomocná a vykonatelná rozhodnutí odvolacího soudu. O přípustnosti dovolání proti rozsudku, který má po právní stránce zásadní význam, vždy rozhodoval odvolací soud.²² K podání dovolání byl subjektivně

---

¹⁹ Stížností mohly být napadeny rozsudky a usnesení soudů odvolacích i soudů prvního stupně.

²⁰ S přijetím nového občanského soudního řádu byl k podání stížnosti pro porušení zákona legitimován generální prokurátor nebo ministr spravedlnosti.

²¹ Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

²² Přípustnost dovolání, které má po právní stránce zásadní význam, bylo zprvu možné shledat pouze u rozsudků. Od 1. 1. 1996 mohl takovou přípustnost ve stanovených případech shledat i odvolací soud.

legitimován pouze účastník řízení, který tak mohl učinit ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci napadeného rozhodnutí. Dovolání je přípustné proti taxativně stanoveným rozhodnutím odvolacího soudu a dovolatel je povinen vymezit zákonem stanovený dovolací důvod. Dovolací soud zásadně rozhoduje na základě kasačního principu a k projednání dovolání proti rozsudku zpravidla nařizuje jednání.

Institut dovolání prošel v průběhu 90. let 20. století několika dalšími významnými novelizacemi. K nejvýznamnějším patří v první řadě novela provedená zákonem č. 238/1995 Sb.²³ Touto novelou dochází k důslednému promítnutí apelačního a kasačního principu do soudní soustavy České republiky a oddělení apelační a kasační působnosti jednotlivých článků soudní soustavy.²⁴ Došlo tak k oddělení působnosti vrchních soudů jako soudů apelačních a Nejvyššího soudu, jehož rozhodování je nadále výhradně založeno na kasačním principu. S účinností od 1. 1. 1996 bylo rozhodování o dovolání svěřeno výlučně do působnosti Nejvyššího soudu.²⁵

Další změnou bylo omezení přípustnosti dovolání v tzv. bagatelních věcech.²⁶ Podle nového § 238a o.s.ř. byla shledávána přípustnost dovolání proti stanoveným usnesením odvolacích soudů. O dovolání má Nejvyšší soud nadále rozhodovat bez jednání. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 238/1995 Sb., spočívá těžiště práce odvolacího soudu ve studiu spisového materiálu a v přezkoumávání správnosti právních závěrů odvolacího soudu, přičemž skutková zjišťování, k nimž je jednání nezbytné, dovolací soud zpravidla neprovádí. Jednání může být nařízeno, jestliže jeho nařízení dovolací soud uzná za vhodné, ovšem pouze k prokázání dovolacích důvodů.

---

²³ Zákon č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České Socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 239/1995 Sb.

²⁵ Do účinnosti novely provedené zákonem č. 238/1995 Sb. bylo rozhodováno o dovolání buď vrchním soudem, nebo Nejvyšším soudem v závislosti na tom, který soud rozhodl o napadeném rozhodnutí v prvním stupni.

²⁶ Dovolání nebylo přípustné ve věcech, v nichž peněžité plnění nepřevyšovalo 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč.

Další významná novelizace institutu dovolání byla provedena zákonem č. 30/2000 Sb.²⁷ S účinností od 1. 1. 2001 došlo k znovuzavedení žaloby pro zmatečnost do českého právního řádu. Do účinnosti této novely byly zmatečnosti jedním z dovolacích důvodů. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 30/2000 Sb. byly zmatečnosti jako dovolací důvod především překážkou ke sjednocování judikatury obecných soudů.

V nově definovaném § 237 odst. 1 o.s.ř. byla přípustnost dovolání shledávána v případech diformního rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně, dále v případech jejich skryté diformity²⁸, a rovněž byla podle tohoto ustanovení přípustnost dovolání shledávána v případech, kdy dovolací soud dospěl k závěru, že má dovolání po právní stránce zásadní význam. Zákonem č. 30/2000 Sb. došlo také k prodloužení lhůty k podání dovolání, která do budoucna činí dva měsíce od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.²⁹ Dále je rozšířena přípustnost dovolání proti stanoveným usnesením odvolacího soudu.³⁰

Některá dílčí ustanovení, upravující dovolání, byla rovněž změněna v souvislosti s nálezy Ústavního soudu. Jedním z nedůležitějších byl náleze Ústavního soudu³¹, jímž došlo ke zrušení dosavadního znění § 243c odst. 2 o.s.ř. Namítán byl především rozpor tohoto ustanovení s právem na spravedlivý proces. Ustanovení § 243c odst. 2 o.s.ř. totiž umožňovalo dovolacímu soudu vydat usnesení o odmítnutí dovolání³², aniž by bylo odůvodněno.

Poslední významnou novelizací institutu dovolání byla změna provedená zákonem č. 7/2009 Sb.³³ Vzhledem k aktuálnosti dopadu této novely na institut dovolání

---

²⁷ Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁸ O diformních a skrytě diformních rozhodnutích viz dále.

²⁹ Podle přechodného ustanovení části dvanácté, hlavy I., bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb. se však dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Je tak pro ně zachována původní dovolací lhůta.

³⁰ Jedná se např. o usnesení ve věcech konkursu a vyrovnání.

³¹ Nález Ústavního soudu ze dne 11. února 2004, sp. zn. IV. ÚS 582/02, č.153/2004.

³² Jednalo se o usnesení, u kterého dovolací soud nedospěl k závěru, že má po právní stránce zásadní význam, příp. o usnesení, jímž dovolací soud shledal dovolání zjevně bezdůvodné.

³³ Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dále jen „souhrnná novela o.s.ř.“.

pojednávám o změnách, které byly provedeny touto novelou, samostatně v jednotlivých kapitolách.

3. Přípustnost dovolání

3.1 Úvodní poznámky

Přípustnost dovolání je vázána, jak již bylo zmíněno výše, na splnění zákonem stanovených požadavků. Obecně teorie rozeznává přípustnost dovolání z dvojího hlediska. Prvním hlediskem je tzv. objektivní přípustnost dovolání. Jde o požadavek splnit kvalifikované zákonné předpoklady pro podání dovolání. Jsou tak výslovně stanovena rozhodnutí, proti kterým je dovolání přípustné. Druhé hledisko představuje požadavek naplnění zákonných předpokladů pro podání dovolání na straně samotných účastníků řízení. Hovoříme o tzv. subjektivní přípustnosti dovolání.³⁴ (viz kapitola 4). *„Objektivní přípustnost dovolání vystihuje kvalifikovanou „nejistotu“ v rozhodování, přípustnost subjektivní reflektuje stav procesní újmy, jež konečným výsledkem sporu nastala v osobě určitého účastníka. Tato újma se projevuje v poměření nejpříznivějšího výsledku, který odvolací soud pro účastníka mohl založit svým rozhodnutím, a výsledku, který svým rozhodnutím skutečně založil.“*³⁵

V § 236 o.s.ř. jsou stanoveny obecné předpoklady přípustnosti dovolání.³⁶ Podle § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Jde v zásadě o rozhodnutí, které bylo vydáno v odvolacím řízení a kterému tedy předcházelo dvojinstanční řízení. Předmětem dovolání jsou tak rozhodnutí krajských nebo vrchních soudů vydaná v řízení ve druhém stupni, pokud proti nim zákon dovolání připouští.

Na tomto místě je však vhodné upozornit, že rozhodnutím odvolacího soudu jsou i taková rozhodnutí, která byla vydána až v průběhu odvolacího řízení. Dovolání, které směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, které bylo vydáno v odvolacím řízení, ale

---

³⁴ Dochází tak k vymezení subjektů, které jsou oprávněny k podání dovolání.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1454/99.

³⁶ Jakšič, V. In David, L.; Ištváněk F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1210 s.

zákon jej nepřipouští, bude proto dovolacím soudem odmítnuto (§ 243b odst. 5, § 218 písm. c) o.s.ř.). Řada rozhodnutí odvolacího soudu je tak z přezkumu vyloučena. Jde především o rozhodnutí procesní povahy. Jedná se např. o usnesení, jímž odvolací soud uložil pořádkovou pokutu³⁷, usnesení, jímž odvolací soud rozhodl o nákladech řízení³⁸, usnesení, jímž odvolací soud odmítl odvolání³⁹ apod. Dospěje-li odvolací soud k závěru, že dovolání je přípustné, pak „*nesprávné poučení odvolacího soudu o tom, že dovolání je přípustné, bez dalšího přípustnost dovolání nezakládá.*“⁴⁰

Dovoláním lze napadat pouze výrok rozhodnutí. V § 236 odst. 2 o.s.ř. je stanoveno, že dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné. Taková nepřípustnost se shledává pouze v případech, kdy je zřejmé, že dovolatel nepožaduje zrušení výroku napadeného rozhodnutí a současně žádným způsobem nedovozuje, že mělo být odvolacím soudem rozhodnuto jinak.⁴¹

3.2 Objektivní přípustnost dovolání proti meritornímu rozhodnutí

V § 237 o.s.ř. je za splnění zákonných podmínek stanovena přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jakož i proti usnesení odvolacího soudu, pokud jimi bylo rozhodnuto ve věci samé. „*Věcí samou se rozumí samotný předmět, pro nějž se řízení vede, rozhodnutím ve věci samé takové rozhodnutí soudu, jímž ve sporném řízení stanoví soud konkrétní práva a povinnosti účastníků vyplývající z právního vztahu pro žalobou uplatněný nárok.*“⁴²

---

³⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 433/2002.

³⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001.

³⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 381/2005.

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 523/2002.

⁴¹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1773 s.

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 3065/2000.

3.2.1 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

Dovolání lze v tomto případě podat proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé. Jedná se o obsahově diformní rozhodnutí odvolacího soudu.

Pro přípustnost dovolání je rozhodující, že v novém rozhodnutí odvolacího soudu byly po obsahové stránce upraveny práva a povinnosti účastníků odlišně od původního prvoinstančního rozhodnutí.⁴³ O odlišné právní posouzení právního vztahu účastníků však nejde, jestliže by nemělo vliv na jejich práva a povinnosti. „*Pro posouzení toho, zda se jedná o rozsudek měnící, není tedy rozhodující, jak jej odvolací soud označil, ale jak ve vztahu k rozhodnutí soudu prvního stupně vymezil obsah posuzovaného právního vztahu účastníků, případně zda stanovil práva a povinnosti účastníků odlišně oproti rozhodnutí soudu prvního stupně.*“⁴⁴

Vyslovení jiného právního názoru odvolacím soudem je podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. důvodem přípustnosti dovolání především v zájmu právní jistoty.⁴⁵

3.2.2 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.

Úprava přípustnosti dovolání proti rozhodnutí podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. vychází ze situace, kdy odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než ve svém dřívějším rozhodnutí. Takto rozhodl soud prvního stupně z důvodu, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který jeho dřívější rozhodnutí zrušil.

Opět tedy jde o nesouhlasnost rozsudku odvolacího soudu s rozsudkem soudu prvního stupně. Vychází se však ze zásady tzv. skryté diformity. Ve smyslu § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. je projevem skryté diformity situace, kdy je po předchozím zrušení

---

⁴³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 877/96: „*Rozhodnutí, jímž na základě závěru, že podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání nebyly splněny, odvolací soud rozsudek prvního stupně zrušil, je rozhodnutím obsahově měnícím a dovolání je proti němu přípustné.*“

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 1998, sp. zn. 2 Cdon 931/97.

⁴⁵ Macková, A. In Winterová A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha : Linde, 2008, 492 s.

původního (obsahově jiného) rozhodnutí soudu prvního stupně nové rozhodnutí tohoto prvoinstančního soudu vázáno právním názorem odvolacího soudu a je tak vyloučena samostatnost jeho rozhodování.

Podle komentáře k občanskému soudnímu řádu⁴⁶ se předpokládá následující situace:

- o věci rozhodl soud prvního stupně rozsudkem (nikoliv však rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání),
- tento rozsudek byl odvolacím soudem zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení, popřípadě byla postoupena k dalšímu řízení věcně příslušnému soudu prvního stupně nebo přikázána jinému soudu prvního stupně k projednání a rozhodnutí,
- o věci znovu rozhodl soud prvního stupně rozsudkem,
- soud prvního stupně rozhodl ve svém pozdějším rozsudku jinak než ve svém dřívějším rozsudku,
- důvodem, proč soud prvního stupně rozhodl ve svém pozdějším rozsudku jinak, byla skutečnost, že soud prvního stupně byl vázán právním názorem odvolacího soudu obsaženým ve zrušujícím rozhodnutí. Pojmem právní názor se rozumí *„názor odvolacího soudu na právní posouzení věci, tedy názor na to, jaký předpis má být aplikován, příp. jak má být vyložen. Právním názorem tak nejsou pokyny k doplnění důkazního řízení, jestliže je rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno pro neúplnost skutkových zjištění.“*⁴⁷
- odvolací soud pozdější rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. O potvrzující rozsudek jde tehdy, jestliže odvolací soud posoudil práva a povinnosti v právních vztazích účastníků shodně jako soud prvního stupně.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. je nezbytné, aby soud první instance vymezil práva a povinnosti účastníků odlišně od svého původního rozhodnutí. Dále je nutné, aby soud prvního stupně nově rozhodl pouze a výhradně na základě právního názoru soudu odvolacího. Mezi novým (odlišným) rozhodnutím soudu prvního stupně a rozhodnutím soudu odvolacího existuje

---

⁴⁶ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1878 s.

⁴⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2001, sp .zn. 33 Cdo 2781/2000.

vztah příčinné souvislosti⁴⁸ a skutkový stav se v dalším řízení před soudem prvního stupně jakýmkoliv způsobem nezmění. Je tedy zachován původní předmět řízení, kdy musí být rozhodováno o původním nároku.

Všude tam, kde příčinou odlišného pozdějšího rozsudku soudu prvního stupně byl závazný právní názor vyjádřený v rozhodnutí, jímž byl zrušen jakýkoliv dřívější rozsudek prvního stupně, je dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) přípustné.⁴⁹ Na druhou stranu však „*dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem uvedeným ve zrušujícím rozhodnutí odvolacího soudu, není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., jestliže závazný právní názor obsažený ve zrušujícím rozhodnutí odvolacího soudu byl převzat ze zrušujícího rozhodnutí dovolacího soudu.*“⁵⁰

Pro přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. není podmínkou, aby se vždy jednalo o odlišnost dvou bezprostředně následujících rozhodnutí soudu prvního stupně v téže věci. Dovolání je přípustné, jestliže potvrzené rozhodnutí soudu prvního stupně se liší (v důsledku vázanosti právním názorem odvolacího soudu) od jakéhokoli rozhodnutí, které soud prvního stupně v předchozím řízení vydal.⁵¹

Další, podle mého názoru zajímavou skutečností, je fakt, že „*potvrdil-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým tento soud rozhodl jinak než ve svém dřívějším rozhodnutí proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, není k podání dovolání subjektivně oprávněn ten účastník, pro něhož potvrzené rozhodnutí soudu prvního stupně vyznělo příznivěji než rozhodnutí dřívější.*“⁵²

---

⁴⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2001, sp. zn. 22 Cdo 2944/ 2000.

⁴⁹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1879 s.

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8.11.2005, sp. zn. 21 Cdo 237/2005.

⁵¹ Jakšič, V. In David, L.; Ištváněk F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1216 s.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 22 Cdo 820/2003.

3.2.3 Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Podle tohoto zákonného ustanovení je dovolání přípustné, jestliže bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Případy, kdy má napadené rozhodnutí po právní stránce zásadní význam, jsou uvedeny v § 237 odst. 3 o.s.ř. a jejich výčet je demonstrativní. Může jít o taková rozhodnutí odvolacího soudu obsahující řešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, tedy dovolací soud se jí dosud nezabýval.

Dále může jít o právní otázku, která je soudy rozhodována rozdílně. Jde o rozhodnutí řešící právní otázku, která je soudy, a nikoliv jen odvolacími soudy či dovolacím soudem, rozhodována rozdílně.⁵³ Jako poslední důvod, kdy má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam, uvádí § 237 odst. 3 o.s.ř. s účinností souhrnné novely o.s.ř. případ, kdy dovolací soud hodlá řešit v rozhodovací praxi již vyřešenou právní otázku jinak.

Zásadní právní význam má napadené rozhodnutí v případě, že v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejenom ve vztahu k rozhodnuté věci, ale i obecně z hlediska rozhodovací činnosti soudů a její řešení je účelné ke sjednocování jejich judikatury. *„Ústavní soud je přesvědčen, že toto ustanovení musí být vykládáno s ohledem na ústavněprávní rámec omezení přístupu jednotlivce k soudu, tedy tak, aby byla naplněna jak ústavním pořádkem stanovená povinnost soudů poskytovat jednotlivci ochranu jeho základních práv, tak i účel daného typu dovolacího řízení, který směřuje ke sjednocení judikatury obecných soudů. Dovolací soud musí také především dostát své ústavní povinnosti poskytovat ochranu základním právům stěžovatele (čl. 4 Ústavy).“⁵⁴*

Při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé zásadní právní význam, může soud posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil. Přípustnost

---

⁵³ Důvodová zpráva k souhrnné novele o.s.ř.

⁵⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 10. května 2005, sp. zn. IV. ÚS 128/05.

dovolání však není založena tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí má ve věci samé zásadní právní význam, ale k takovému závěru musí dospět dovolací soud.⁵⁵

Okolnost, zda má napadené rozhodnutí po právní stránce zásadní význam, zkoumá dovolací soud jako otázku předběžnou a zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.⁵⁶

S účinností souhrnné novely o.s.ř. byl do § 237 odst. 3 o.s.ř. přijat dovětek, který má za úkol odstranit pochybnosti, z jakých důvodů lze podat dovolání, jehož přípustnost je založena § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Do tohoto ustanovení bylo včleněno vyloučení dovolacích důvodů podle § 241a odst. 2 písm. a) a odst. 3 o.s.ř. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. je takové vyloučení dáno povahou tohoto dovolacího důvodu, kdy lze předpokládat, že konkrétní procesní vada nebude mít judikatorní přesah. Založí-li soud své rozhodnutí na výkladu procesního práva a dovolatel proti takovému výkladu brojí, jde o argumentaci uplatnitelnou dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.⁵⁷

Přímo z textu § 241a odst. 3 o.s.ř.⁵⁸ vyplývá, že zákon jeho užití výslovně spojuje pouze s dovoláním přípustným podle § 237 odst. 1 písm. a), b), popř. obdobným užitím těchto ustanovení (§238 a § 238a o.s.ř.), a nikoli s § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. *„I kdyby tak dovolací soud přiznal dovoláním napadenému potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam na základě argumentů, jež se poji s dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o.s.ř., musel by meritorní přezkum dovolání omezit jen na úřední zkoumání vad uvedených v § 242 odst. 3 o.s.ř., jelikož dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 3 o.s.ř. by nebyl uplatnitelný.“*⁵⁹

---

⁵⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004.

⁵⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 233/2003.

⁵⁷ Důvodová zpráva k souhrnné novele o.s.ř. uvádí: Vyloučení dovolacího důvodu uvedených v § 241a odst. 2 písm. a) je dáno povahou tohoto dovolacího důvodu, kdy lze předpokládat, že konkrétní procesní vada nebude mít judikatorní přesah. Založí-li soud své rozhodnutí na výkladu procesního práva a dovolatel proti takovému výkladu brojí, jde o argumentaci uplatnitelnou podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.

⁵⁸ Je-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) a b), popřípadě podle obdobného užití těchto ustanovení (§ 238 a 238a), lze dovolání podat také z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

⁵⁹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1886 s.

Dovolací soud však i do účinnosti souhrnné novely vycházel ze závěru, že dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) lze odůvodnit pouze nesprávným posouzením věci, nikoli vadou řízení nebo nedostatečnými skutkovými zjištěními.

Z § 237 odst. 3 o.s.ř byla souhrnnou novelou o.s.ř. rovněž odstraněna varianta přípustnosti dovolání z hlediska zásadního významu v případech, kdy bylo rozhodnutí odvolacího soudu posouzeno v rozporu s hmotným právem. Dovolací soud se tak napříště nemusí nejprve zabývat meritem dovolání, aby mohl učinit závěr o jeho přípustnosti. Nevzniká tak logický rozpor, kdy docházelo k situaci, že otázka přípustnosti dovolání byla zaměněna s otázkou jeho důvodnosti.⁶⁰

Shrnu-li výše uvedené, dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. je přípustné pouze k řešení právních otázek. Otázku zásadního právního významu tak lze spatřovat pouze v důvodu dovolání vymezeném v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. v nesprávném právním posouzení věci.⁶¹

3.3 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 o.s.ř.

Přestože by byly splněny podmínky pro přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 o.s.ř., není dovolání přípustné v následujících taxativně vymezených věcech podle § 237 odst. 2 o.s.ř.

3.3.1 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř.

V § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. je vyloučena přípustnost dovolání proti meritornímu rozhodnutí odvolacího soudu v tzv. bagatelních věcech. Účelem této úpravy je omezit přípustnost dovolání jako mimořádného opravného prostředku ve sporech, jejichž předmětem je peněžité plnění nedosahující stanovené částky. Nejde-li však o peněžité plnění, je dovolání při splnění podmínek podle § 237 odst. 1 o.s.ř. přípustné.

---

⁶⁰ Srov. Klapka, Š., K některým aspektům právní úpravy dovolání podle OSŘ - návrhy de lege ferenda, *Jurisprudence*, 2006, roč. 15, č. 3, s. 27.

⁶¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 669/2009.

Dovolání je vyloučeno v případě, kdy je jím napaden výrok rozsudku odvolacího soudu, ve kterém bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč a v obchodních věcech nepřevyšujícím 100 000 Kč.⁶² Hranice obou těchto částek byly na současnou podobu zvýšeny souhrnnou novelou občanského soudního řádu.⁶³ Podle důvodové zprávy k souhrnné novele o.s.ř. (zákonu č. 7/2009 Sb.), byly hranice do účinnosti novely nepřiměřeně nízké a nebyly tak v souladu s účelem dovolacího řízení.

Pro přípustnost dovolání přitom není podstatné, jaká částka byla původně uplatněna žalobou nebo jaký peněžitý nárok byl v původní žalobě uplatněn. Podstatné je, v jakém rozsahu je příslušné peněžité plnění zpochybněno (jaká část plnění se dovolacímu soudu předkládá k přezkumu).⁶⁴

Při posuzování stanovených bagatelních hranic je dále nutné především přihlídnout: „*Přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu z hlediska ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř., jímž bylo rozhodnuto o nárocích více samostatných účastníků, je třeba zkoumat ve vztahu k jednotlivým účastníkům a jejich nárokům samostatně bez ohledu na to, zda součet těchto nároků převyšuje stanovenou bagatelní hranici.*“⁶⁵ Dále je významné, bylo-li odvolacím soudem rozhodnuto o opětovném peněžitém plnění. Poté je pro přípustnost dovolání podle § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. rozhodující celková výše takto přisouzeného plnění.

Podle § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. věty za středníkem, se při posuzování o jak vysoké částce bylo v napadeném rozsudku rozhodnuto, k příslušenství nepřihlíží. K takovému příslušenství by se naopak přihlíželo, pokud by samostatně (tj. bez současného uplatnění nároku samotného) tvořilo předmět řízení. Např. úroky z prodlení jsou jen vedlejším plněním, odvozeným od nároku samotného.

---

⁶² K povaze věci jako obchodní srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2008, sp. zn.28 Cdo 1865/2008: „*V daném případě se nepochybně jedná o věc obchodní, neboť v jejím rámci se podnikatel (žalobce) domáhá zaplacení prací, které provedl v rámci svého předmětu podnikání, vůči podnikateli (žalovanému), jenž tyto práce objednal k zajištění své podnikatelské činnosti.*“

⁶³ Podle přechodného ustanovení části první, čl II bodu 12. souhrnné novely, bude těmito částkami poměřována přípustnost dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným ode dne účinnosti tohoto zákona.

⁶⁴ Krčmář, Z. in Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1880 s.

⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2136/99.

Při posouzení toho, zda bylo dovoláním dotčeným výrokem rozsudku odvolacího soudu rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50 000 Kč lze přihlížet k vedlejšímu plnění jen tehdy, tvoří-li samostatně předmět řízení.⁶⁶ „Byl-li dovoláním napaden pouze výrok rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o úroku z prodlení požadovaném na dobu neurčitou, neuplatní se omezení přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř, nelze totiž dovodit, jak vysokého peněžitého plnění se rozsudek odvolacího soudu týká.“⁶⁷

3.3.2 Vyloučení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 2 písm. b) a písm. c) o.s.ř.

Přípustnost dovolání je podle tohoto zákonného ustanovení dále omezena ve věcech upravených v zákoně o rodině. Výjimku zde tvoří pouze rozsudky, jimiž bylo významněji zasáhnuto do práv a povinností stanovených zákonem o rodině. Jedná se o rozsudky o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo o pozastavení jejího výkonu, o určení nebo popření rodičovství a o nezrušitelném osvojení. „Dovolání proti rozsudku, jímž byl změněn rozsudek o omezení nebo zákazu styku rodiče s nezletilým dítětem, není přípustné.“⁶⁸

Pro příklad lze také uvést, že v případě, kdy v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení podle § 180a o.s.ř. odvolací soud určil, že není třeba souhlasu matky k osvojení jejího nezletilého dítěte a nejde o případ omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu ani o případ nezrušitelného osvojení. Proto dovolací soud taková dovolání odmítne.⁶⁹ K významné judikatorní změně však došlo nálezem Ústavního soudu ze dne 13. dubna 2010, sp. zn. II. ÚS 485/10, v němž Ústavní soud mj. judikoval, že „...řízení dle ust. § 180a o.s.ř. ve spojení s ust. § 68 ZOR je vážným zásahem do rodičovských práv a jeho předmětem je omezení rodičovské zodpovědnosti ... jako předstupeň k jejímu zbavení (osvojení dítěte). Jinak řečeno, byť je dle systematiky o.s.ř. zařazeno toto řízení samostatně, je

---

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 1998, sp. zn. 2 Cdon 322/97.

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 21 Cdo 792/2005.

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2001, sp. zn. 30 Cdo 2219/2000.

⁶⁹ Srov. usnesení ze dne 15. srpna 2001, sp. zn. 30 Cdo 1336/2001.

*nepochybné, že svým předmětem a důsledky je třeba je považovat za zvláštní druh řízení o přiznání, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti dle ust. § 176 o.s.ř.*⁷⁰ Proto zůstává otevřená otázka, jakým směrem se v této problematice bude rozhodovací činnost Nejvyššího soudu ubírat.

Ustanovení § 237 odst. 2 písm. b) o.s.ř. také postrádá vyloučení přípustnosti dovolání ve věcech registrovaného partnerství⁷¹ a dovolání v těchto věcech tak zůstává teoreticky možné.

Ustanovení § 237 odst. 2 písm. b) o.s.ř. bývá často kritizováno. Ve většině případů totiž nelze podle zákona o rodině podat dovolání. Nejvyšší soud tak nemůže v oblasti rodinného práva plnit jednu ze svých hlavních funkcí, kterou je sjednocování judikatury soudů nižších instancí.

V § 237 odst. 2 o.s.ř. písm. c) o.s.ř. je dále vyloučena přípustnost dovolání ve věcech mezinárodních únosů dětí podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, nebo podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství.⁷²

3.4 Objektivní přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu

3.4.1 Přípustnost dovolání proti měnícímu nebo potvrzujícímu usnesení odvolacího soudu ve věci samé

Případy, kdy odvolací soud rozhoduje ve věci samé usnesením, jsou stanoveny zákonem (srov. § 152 o.s.ř.).

Pro přípustnost dovolání proti usnesení, kterým odvolací soud mění nebo potvrzuje rozhodnutí soudu prvního stupně, jsou stanoveny stejné podmínky jako pro

---

⁷⁰ Vrcha, P., K přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení (Několik poznámek k nálezů Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 485/10), Praha : EPRAVO.CZ, www.epravo.cz.

⁷¹ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí a Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

měnící nebo potvrzující rozsudek tohoto soudu (§ 237 odst. 1 o.s.ř.). Jde o usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně a bylo jím rozhodnuto ve věci samé.⁷³

Dovolání však není přípustné, pokud odvolací soud vydal usnesení, kterým bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a věc byla vrácena zpět soudu prvního stupně, příp. věcně příslušnému soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

3.4.2 Přípustnost dovolání podle § 238 o.s.ř.

Mezi další usnesení odvolacího soudu, proti kterým je dovolání podle občanského soudního řádu přípustné, patří podle § 238 odst. 1 o.s.ř. usnesení, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o žalobě na obnovu řízení nebo o zamítnutí návrhu na změnu původního rozhodnutí po povolení obnovy řízení (§ 235h odst. 1 věta druhá o.s.ř.).

Ve svém druhém odstavci stanoví § 238 o.s.ř. obdobné užití § 237 o.s.ř. *„Poměrně často dovolatelé, ale i odvolací soudy, jež v tomto ohledu mají povinnost poskytnout účastníkům odpovídající poučení, přehlížejí, že u těch potvrzujících usnesení odvolacího soudu, jež nelze podřadit pod § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., musí být i v případě, že jde o usnesení podle § 238 odst. 1 o.s.ř., splněna podmínka zásadní významnosti napadeného rozhodnutí ve věci samé po stránce právní a je tím omezena i volba dovolacích důvodů.“*⁷⁴

Dovolací soud bude rovněž vázán stejnými omezeními jako pro přípustnost dovolání proti rozsudku nebo usnesení odvolacího soudu ve věci samé. Dovolací soud tak musí zkoumat výši přisouzeného peněžitého plnění podle hranic uvedených v § 237

---

⁷³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. 20 Cdo 383/2004: *„Proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, je dovolání přípustné jen tehdy, jestliže odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu (§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.), nebo v případě, že odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně a dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.).“*

⁷⁴ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1894 s.

odst. 2 písm. a) o.s.ř. a v případě přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c), také zásadní význam rozhodnutí odvolacího soudu z hledisek uvedených v § 237 odst. 3 o.s.ř. „Z ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s dikcí § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. plyne, že pro účely přípustnosti dovolání je rozhodnutím ve věci samé též usnesení, jímž odvolací soud změnil nebo potvrdil usnesení soudu prvního stupně o povolení obnovy řízení nebo o zamítnutí žaloby na obnovu řízení.“⁷⁵

Proti jiným usnesením odvolacího soudu vydaným v řízení o žalobě na povolení obnovy řízení a v řízení po povolení obnovy, než která jsou uvedená v § 238 o.s.ř., není dovolání přípustné, nesplňují-li kritéria podle § 239 o.s.ř.⁷⁶

3.4.3 Přípustnost dovolání podle § 238a o.s.ř.

V § 238a odst. 1 o.s.ř. je stanovena přípustnost dovolání proti dalším usnesením odvolacího soudu, která nejsou uvedena v § 237 a § 238 o.s.ř.

Jde o usnesení, jimiž bylo potvrzeno či změněno usnesení soudu prvního stupně a kterými bylo rozhodnuto buď v insolvenčním řízení, nebo usnesení, jimiž bylo rozhodnuto ve věcech žalob pro zmatečnost, a usnesení ve věcech výkonu rozhodnutí.

Výčet usnesení je podle § 238a odst. 1 o.s.ř. taxativní. V § 238a odst. 2 o.s.ř. je stanoveno obdobné užití § 237 odst. 1 a 3 o.s.ř.. Pro přípustnost dovolání jsou tedy dány stejné podmínky jako pro přípustnost dovolání proti potvrzujícímu či měnícímu rozsudku či usnesení odvolacího soudu ve věci samé, avšak je vynechán druhý odstavec § 237 o.s.ř. a peněžní hranice se zde neuplatní.

Podle § 238a o.s.ř. jde konkrétně o usnesení, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto:

- a) v insolvenčním řízení. „V insolvenčním řízení patří k usnesením ve věci samé (§ 237 odst. 1 o.s.ř.) především usnesení o schválení konečné zprávy, rozvrhové usnesení, usnesení o zrušení konkursu, usnesení, jímž soud zamítá návrh na prohlášení konkursu, a usnesení o prohlášení konkursu.“⁷⁷ Nelze tak podat

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 270/2003.

⁷⁶ Jakšič, V. In David, L.; Ištvanek F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1226 s.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 425/2002.

dovolání proti usnesení vydaném v insolvenčním řízení, které má pouze procesní povahu, ledaže by byla přípustnost dovolání založena § 239 o.s.ř.,

- b) o žalobě pro zmatečnost. V tomto ustanovení je dána přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým tento soud rozhodl o žalobě pro zmatečnost. Jde pouze o usnesení, kterým byla žaloba pro zmatečnost zamítnuta nebo kterým bylo původní rozhodnutí zrušeno. Jiná rozhodnutí vydaná v řízení o žalobě pro zmatečnost lze napadnout pouze za podmínek uvedených v § 239 o.s.ř.,
- c) ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, nejde-li o řízení o výkon rozhodnutí k navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, nebo podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství. Z § 238a odst. 1 písm. c) o.s.ř. byla souhrnnou novelou občanského soudního řádu vypuštěna možnost podat dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Toto ustanovení bylo vypuštěno z důvodu neúměrného zatížení Nejvyššího soudu dovoláními proti rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce a je tak vyloučeno obstrukční chování ze strany povinných, které směřovalo k oddálení výkonu rozhodnutí nebo exekuce,⁷⁸
- d) ve věci udělení příklepu ve výkonu rozhodnutí,
- e) o rozvrhu rozdělované podstaty ve výkonu rozhodnutí,
- f) o povinnostech vydražitele uvedeného v § 336m odst. 2 o.s.ř. (§ 336n o.s.ř.) a v § 338za odst. 2 o.s.ř. Toto ustanovení dopadá pouze na řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti a prodejem podniku, přičemž o povinnostech obmeškalého vydražitele může být rozhodováno taktéž ve výroku rozhodnutí prodejem movitých věcí.⁷⁹

---

⁷⁸ Vlasák, M., Dovolání po souhrnné novele občanského soudního řádu, Právní rádce, 2009, roč. 17, č. 9, s. 311. Shodně důvodová zpráva k souhrnné novele o.s.ř.: Dovolání podávaná v těchto věcech povinnými bývají zejména pouze důsledkem existence procesní možnosti oddálení provedení výkonu rozhodnutí či exekuce, a to z toho důvodu, že spis musí být předložen Nejvyššímu soudu. Tato skutečnost následně fakticky brání bezodkladnému výkonu po jeho pravomocném nařízení.

⁷⁹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1898 s.

3.4.4 Přípustnost dovolání podle § 239 o.s.ř.

V § 239 o.s.ř. jsou vymezena nemeritorní usnesení, proti kterým je přípustné dovolání. Jedná se tedy o taková usnesení odvolacího soudu, která jsou pouze procesní povahy. Pro tato usnesení je charakteristické, že jsou významná pro procesní postavení účastníků řízení.

Souhrnná novela o.s.ř. přinesla i změnu přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 1 a odst. 3 o.s.ř. Přípustnost dovolání je v těchto případech nově shledávána pouze za podmínky, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam. Podle důvodové zprávy k souhrnné novele o.s.ř. není důvodu, pro který by přípustnost dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu procesní povahy měla být nastavena širěji, nežli proti rozhodnutím ve věci samé. V postupech upravených v těchto procesních rozhodnutích se prosazuje ustálený výklad soudů. Přípustnost dovolání by tak měla být vázána zejména na případy, kdy má být předmětná procesní otázka řešena dovolacím soudem jinak, nežli jak učinil odvolací soud.

Otázka, zda má rozhodnutí po právní stránce zásadní význam je dovolacím soudem zkoumána podle stejných kritérií jako v § 237 odst. 3 o.s.ř. Výčet usnesení, proti nimž je podle § 239 o.s.ř. dovolání přípustné, je taxativní.

V § 239 odst. 1 písm. a) o.s.ř. jsou zakotveny podmínky přípustnosti dovolání v případech, kdy odvolací soud vydal usnesení, kterým bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, popřípadě věc byla postoupena orgánu, do jehož pravomoci náleží. Dovolání tak není přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo procesní usnesení soudu prvního stupně zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně, příp. proti usnesení odvolacího soudu, jímž byla věc přikázána jinému soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř. jde dále o usnesení, která byla vydána v odvolacím řízení, aniž by jim předcházelo rozhodnutí soudu prvního stupně a jimiž odvolací soud rozhodl o procesním nástupnictví účastníka (ve smyslu § 211 a § 107 odst. 1 o.s.ř.), zastavení řízení bez zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně (§ 107 odst. 5 o.s.ř.), případně o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o.s.ř.), záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o.s.ř.) nebo vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o.s.ř.). Dovolacím důvodem pro § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř. bude poté ustanovení §

241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., jelikož se jedná o rozhodnutí založená na výkladu procesního práva.

V obou případech podle § 239 odst. 1 písm. a) i písm. b) o.s.ř., musí být pro přípustnost dovolání učiněn závěr dovolacího soudu, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o.s.ř.).

Přípustnost dovolání je podle § 239 odst. 2 písm. a) o.s.ř. dána proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení z důvodu nedostatku podmínky řízení, kterou nelze odstranit (§ 104 odst. 1 o.s.ř.), příp. proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o.s.ř.⁸⁰ Zastavil-li soud prvního stupně řízení např. z důvodu zpětvzetí žaloby⁸¹ nebo z důvodu odstranitelného nedostatku podmínky řízení, který se ale vhodnými opatřeními soudu prvního stupně nepodařilo odstranit, není dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž rozhodl o odvolání proti těmto rozhodnutím, přípustné.

Podle § 239 odst. 2 písm. b) o.s.ř. je přípustnost dovolání stanovena proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, který ztratil způsobilost být účastníkem. Dále jde o usnesení o zastavení řízení podle § 107 odst. 5 o.s.ř. (*„Proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 107 odst. 5 o. s. ř., není dovolání přípustné.“*⁸²), nebo o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle § 107a o.s.ř., o přistoupení dalšího účastníka podle § 92 odst. 1 o.s.ř. a o záměně účastníka podle § 92 odst. 2 o.s.ř.

V § 239 odst. 3 o.s.ř. je dále stanovena přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu v případě, kdy byl usnesením soudu prvního stupně odmítnut návrh⁸³

---

⁸⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.4.2005, sp. zn. 29 Odo 1051/2004: „*Ustanovení § 106 odst. 1 o.s.ř. se od obecné úpravy nedostatku podmínek řízení obsažené v § 104 o.s.ř. odchyluje zásadně jen v tom, že soud tuto překážku nezkontroluje z úřední povinnosti, nýbrž jen na základě včasné námítky žalovaného.*“

⁸¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 285/2002.

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2101/2001.

⁸³ Návrhem se v tomto smyslu rozumí pouze návrh na zahájení řízení před soudem prvního stupně.

(žaloba) podle § 43 odst. 2 o.s.ř.⁸⁴ a napadeným usnesením bylo toto odmítnutí odvolacím soudem potvrzeno.⁸⁵ Výjimku z přípustnosti dovolání však tvoří rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým byl odmítnut návrh na předběžné opatření (§ 75a a § 75b o.s.ř.) nebo návrh na zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví (§ 78d o.s.ř.). Přípustnost dovolání je i zde od účinnosti souhrnné novely posuzována s ohledem na § 237 odst. 1 a 3 o.s.ř.

4. Podání dovolání

4.1 Úvodní poznámky

Podání dovolání upravuje § 240, § 241 a § 241a občanského soudního řádu. Postupně je upraveno vymezení subjektivních podmínek přípustnosti dovolání, tedy je zákonem výslovně stanoven okruh osob, které jsou k podání dovolání aktivně legitimovány. Okruh oprávněných osob k podání dovolání je pak dovozován i z jiných ustanovení o.s.ř., která zákon umožňuje užít i pro dovolací řízení (§ 243c odst. 1 o.s.ř.). Dále je stanovena zákonná lhůta a soud příslušný k podání tohoto mimořádného oprávněného prostředku. V zákonem stanovených případech je v neposlední řadě stanovena povinnost dovolatele být právně zastoupen.

4.2 Subjektivní přípustnost dovolání

Pro přípustnost dovolání musí být splněny nejen tzv. podmínky objektivní, o kterých bylo pojednáno v kapitole 3., ale zároveň musí být dodržen stanovený okruh

---

⁸⁴ Podle § 43 odst. 2 o.s.ř. soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne, není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen.

⁸⁵ Naproti tomu „*dovolání není přípustné proti usnesení odvolacího soudu o odmítnutí dovolání z jakýchkoli příčin*“, srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.2.2005, sp. zn. 29 Odo 282/2003.

osob, které mohou dovolání podat. V této souvislosti hovoříme o tzv. subjektivních podmínkách přípustnosti dovolání.⁸⁶

Podle § 240 odst. 1 o.s.ř. je k podání dovolání primárně legitimován účastník řízení.⁸⁷ „K podání dovolání je oprávněn (tzv. subjektivní přípustnost) pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma, odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší. Subjektivní přípustnost tak reflektuje stav procesní újmy účastníka.“⁸⁸ Při posuzování procesní újmy se vychází jen z objektivních skutečností (nikoli ze subjektivního přesvědčení účastníka řízení), že rozhodnutím odvolacího soudu byla účastníku způsobena újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí.⁸⁹ „Rozhodujícím je přitom výrok rozhodnutí odvolacího soudu, protože existenci případné újmy lze posuzovat jen z procesního hlediska, nikoli podle hmotného práva, neboť pak by šlo o posouzení důvodnosti nároku ve věci samé.“⁹⁰ Procesní újma však nevznikne např. v případě, že soud připustil zpětvzetí návrhu na vydání předběžného opatření, zrušil usnesení soudu prvního stupně a řízení zastavil.⁹¹ „Dovolání není přípustné v případě, kdy odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně jen tak, že prodloužil lhůtu k vyklizení bytu. Odstranění výroku rozhodnutí o pariční lhůtě by totiž nevedlo ke stavu pro účastníka příznivějšímu.“⁹²

Další oprávněnou osobou k podání dovolání je právní nástupce účastníka původního řízení (pro toho je napadené rozhodnutí závazné jako pro původního účastníka). Podle § 243c odst. 1 o.s.ř. se však pro dovolací řízení neuplatní ustanovení o singulární sukcesi (§ 107a o.s.ř.). „K rozhodnutí o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o.s.ř.) vydanému soudem prvního stupně v rozporu

---

⁸⁶ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 495 s.

⁸⁷ Ve sporném řízení jsou účastníky žalobce a žalovaný (§ 90 o.s.ř.). V nesporném řízení jsou účastníky navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje, příp. ti, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno (§ 94 o.s.ř.).

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98: „zároveň je třeba dodat, že vznikne-li účastníkovi újma, která však není dovoláním odstranitelná, není dovolání přípustné.“

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.2. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2023/98.

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2180/2000.

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.1997, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.

s ustanovením § 243c odst. 1 o.s.ř. dovolací soud při rozhodování o dovolání nepřihlíží a dovolací soud nadále jedná ve věci s původním žalobcem.“⁹³ Avšak použití ustanovení o sukcesi univerzální podle § 107 o.s.ř. vyloučeno není a v případě tohoto procesního nástupnictví je tak právní nástupce, který byl určen podle kritérií uvedených v § 107 odst. 2 a odst. 3 o.s.ř., oprávněn dovolání podat.

K podání dovolání je také legitimován samostatný společník (§ 91 odst. 1 o.s.ř.), tedy ten účastník, jehož práva a povinnosti se posuzují samostatně a nezávisle na právech a povinnostech ostatních společníků. Např. v „v řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí mají povinní, kteří jsou spoluvlastníky prodávaných nemovitostí, postavení samostatných účastníků řízení.“⁹⁴ Samostatný společník je oprávněn podat dovolání jen sám za sebe.⁹⁵ Podání dovolání samostatným společníkem tak nemá z povahy věci žádné účinky pro ostatní.⁹⁶ K podání dovolání je oprávněn i společník nerozlučný (§ 91 odst. 2 o.s.ř.). Podal-li dovolání účastník v případě nerozlučného společenství, zakládá tak nový procesní vztah i pro ostatní nerozlučné společníky a je postupováno stejně, jako by dovolání podali všichni takoví společníci.

Legitimace vedlejšího účastníka k podání dovolání, není občanským soudním řádem výslovně řešena. Vyloučení tohoto oprávnění proto dovodil Nejvyšší soud.⁹⁷ Stalo se tak zejména z důvodu, že v občanském soudním řádu se legitimace vedlejšího účastníka (oproti legitimaci k odvolání, žalobě pro zmatečnost, žalobě na obnovu řízení) nevyskytuje. Uvedené platí i pro státní zastupitelství a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, které nejsou podle judikatury v případech, kdy vstoupili do řízení,

---

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.8. 2004, sp. zn. 29 Odo 874/2003.

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. 20 Cdo 703/2002. Naproti tomu „ jestliže v řízení vedeném proti několika žalovaným, kteří nejsou v postavení nerozlučných společníků, bylo jedním rozhodnutím zároveň rozhodnuto o právu se samostatným skutkovým základem proti jednomu ze žalovaných a o právu s jiným skutkovým základem proti ostatním žalovaným, není prvně uvedený žalovaný subjektivně oprávněn podat dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o právu žalobce ve vztahu k ostatním žalovaným“, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 8. 1993, sp. zn. 1 Cdo 36/93.

⁹⁵ Např. odmítl-li soud jako opožděné odvolání podané jen jedním ze samostatných společníků, nejsou ostatní společníci oprávněni podat proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání.

⁹⁶ Nejde-li o situaci podle § 242 odst. 2 o.s.ř., kdy je právním předpisem předvídan určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2003, sp. zn. 25 Cdo 162/2003.

oprávnění k podání dovolání, nepodaly-li však návrh na zahájení řízení podle § 35 odst. 3 nebo § 35 odst. 1 o.s.ř.⁹⁸

Dovolání, které podal někdo jiný než účastník řízení, případně jej podal účastník, který k podání dovolání není subjektivně oprávněn, dovolací soud odmítne. (§ 243b odst. 5 věta první a § 218 písm. b) o.s.ř.⁹⁹

4.3 Dovolací lhůta a soud příslušný k podání dovolání

Oprávněná osoba může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni (§ 240 odst. 1 o.s.ř.). Dovolací lhůta začíná plynout ode dne, kdy bylo dovolateli v souladu se zákonem doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí odvolacího soudu, resp. opravné usnesení.¹⁰⁰ „*Jen takové opravné usnesení, vydané podle § 164 o.s.ř., které se týká výroku rozhodnutí, má následky uvedené v § 240 odst. 1 o.s.ř., resp. následky uvedené v § 204 odst. 1 o.s.ř., tj. že od jeho doručení znovu běží lhůta k podání dovolání. Jestliže odvolací soud opravil písařskou chybu v poučení o opravném prostředku, nemá doručení takového usnesení za následek opětovný běh lhůty k podání dovolání.*“¹⁰¹

Dále je třeba brát v úvahu případy, kdy z důvodu mnohosti účastníků může začít běžet lhůta pro podání dovolání rozdílně (od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí každému z nich). Proto je možné podat dovolání ještě před tím, než napadené rozhodnutí nabude právní moci.¹⁰² Dovolatel nemusí vyčkávat s podáním dovolání až do doby, kdy nastane skutečnost, od níž se odvíjí běh dovolací lhůty. Dovolání je účinné i tehdy, bylo-li podáno po vyhlášení (vydání) rozhodnutí odvolacího soudu dříve, než

---

⁹⁸ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1776 s.

⁹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 3145/2009.

¹⁰⁰ Pro počítání běhu lhůty platí § 56 a § 57 o.s.ř.

¹⁰¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 1993, sp. zn. 7 Cdo 60/93, dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5.11. 2002, sp. zn. 28 Cdo 1232/2002.

¹⁰² Dovolání je poté Nejvyššímu soudu předloženo soudem prvního stupně až po uplynutí lhůty k podání dovolání všem účastníkům (srov. § 241b odst. 1, §210 odst. 3 o.s.ř.).

začala lhůta pro podání dovolání vůbec běžet, např. bylo-li dovolání podáno dříve, než bylo dovolateli doručeno písemné vyhotovení napadeného rozhodnutí.¹⁰³

Pro počátek běhu dovolací lhůty není tedy rozhodující den nabytí právní moci rozhodnutí odvolacího soudu (tj. den, kdy rozhodnutí bylo doručeno poslednímu účastníku odvolacího řízení), nýbrž den, kdy rozhodnutí odvolacího soudu bylo doručeno tomu účastníku, který dovolání podává.¹⁰⁴

Podle § 240 odst. 2 o.s.ř. nelze zmeškání lhůty pro podání dovolání prominout (§ 58 o.s.ř.). K jejímu zachování ale postačí, bude-li dovolání podáno ve lhůtě u příslušného odvolacího nebo dovolacího soudu (jímž je podle § 10a o.s.ř. Nejvyšší soud). Bude-li dovolání podáno u jiného (nepříslušného) soudu, příp. správního orgánu či správního úřadu, bude dovolací lhůta zachována jen tehdy, odešle-li tento soud nebo jiný orgán v dovolací lhůtě takové dovolání příslušnému soudu prvního stupně, odvolacímu soudu nebo dovolacímu soudu.¹⁰⁵

V každém rozsudku nebo usnesení odvolacího soudu, proti kterým je dovolání přípustné, musí být rovněž obsaženo poučení o lhůtě k podání dovolání.¹⁰⁶ Účastníci musí být také poučeni o soudu, u kterého se dovolání podává. V důsledku nesprávného poučení o přípustnosti dovolání, nebo neobsahuje-li rozhodnutí poučení o zákonné lhůtě pro podání dovolání či o soudu, kde se dovolání podává, prodlužuje se zákonná lhůta pro podání dovolání.¹⁰⁷ Podle § 240 odst. 3 o.s.ř. lze za této situace podat dovolání do

---

¹⁰³ Bureš, J., Drápal, L. Dovolání podle Občanského soudního řádu. C.H. Beck/SEVT, Praha 1994, 24 s.

¹⁰⁴ Šnajderová, K. Některé změny v právní úpravě dovolání po novele o. s. ř. č. 30/2000 Sb. účinné od 1. 1. 2001. Bulletin advokacie, 2005, č. 11-12, 19 s.

¹⁰⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2004 sp.zn. 29 Odo 696/2004: „*Ve věcech, v nichž rozhoduje jako soud prvního stupně krajský soud, je dovolání podané u okresního soudu včasné pouze tehdy, bylo-li v dovolací lhůtě okresním soudem odesláno (předáno k poštovní přepravě) soudu prvního stupně, případně soudu odvolacímu nebo soudu dovolacímu.*“

¹⁰⁶ Srov. § 157 odst. 1 o.s.ř., § 169 odst. 1 o.s.ř. a § 211 o.s.ř.

¹⁰⁷ Nesprávné poučení o délce dovolací lhůty a o soudu, u kterého se dovolání podává, prodlužuje lhůtu k doplnění dovolání i z hlediska vymezení rozsahu ve kterém se dovolání napadá a dovolacích důvodů, jestliže tyto údaje dovolání neobsahovalo. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3.6.2003, sp. zn. 29 Odo 162/2002: *Jestliže rozhodnutí odvolacího soudu neobsahuje řádné poučení o lhůtě k podání dovolání a o soudu, u kterého se dovolání podává, může být dovolání, které neobsahuje údaje o tom, v jakém rozsahu nebo z jakých důvodů se rozhodnutí odvolacího soudu napadá, o tyto náležitosti doplněno po dobu trvání lhůty k dovolání určené podle § 240 odst. 3 o.s.ř. (§ 241b odst. 3 věta první o.s.ř.).*

čtyř měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. „Dovolání podané po uplynutí dvouměsíční lhůty počítané od doručení rozsudku odvolacího soudu je třeba pokládat za včasné, byl-li účastník nesprávně poučen soudem o delší než zákonné lhůtě a dovolání v takto stanovené lhůtě podal.“¹⁰⁸ V případě, kdy je dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu přípustné pouze za podmínky, že dovolací soud shledá, že má dovolání po právní stránce zásadní význam, musí odvolací soud ve svém rozhodnutí poučit účastníky v tom směru, že dovolání není přípustné, ledaže dovolací soud dospěje k závěru, že má napadené rozhodnutí po právní stránce zásadní význam. Poučí-li v tomto případě soud nesprávně účastníky, že je dovolání přípustné bez dalšího, uběhne lhůta pro podání dovolání až uplynutím čtyř měsíců od doručení rozhodnutí (§ 240 odst. 3 o.s.ř.).¹⁰⁹

4.4 Povinné zastoupení dovolatele

Nezbytnou procesní podmínkou pro podání dovolání je podle § 241 odst. 1 o.s.ř. zastoupení dovolatele advokátem¹¹⁰ či notářem. Notář však může dovolatele zastupovat pouze v mezích, které jsou stanoveny v § 3 notářského řádu.¹¹¹ V případě, kdy je dovolatelů více, musí být podmínka povinného zastoupení splněna pro každého samostatně.¹¹² Jiní účastníci dovolacího řízení být zastoupeni nemusí, příp. se mohou nechat zastoupit zástupcem na základě plné moci (§ 24 a násl. o.s.ř.).

Podle Ústavního soudu není povinné zastoupení dovolatele v rozporu s čl. 36 odst. 1 LZPS a naopak je pro většinu evropských zemí příznačné pro řízení u vyšších

---

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2004, sp. zn. 26 Cdo 854/2003.

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 425/2002.

¹¹⁰ Advokátem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Za advokáta se považuje i evropský advokát, hostující evropský advokát a usazený evropský advokát. Podmínky jsou dále stanoveny v zákoně č. 85/1996 o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů. V § 3 notářského řádu je stanoveno, že notář může v souvislosti s notářskou činností poskytovat právní pomoc spočívající zejména v poskytování právní pomoci, zastupování v jednání s fyzickými a právnickými osobami, se státními nebo jinými orgány či sepisovat listiny.

¹¹² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 1992, sp. zn. 29 Odo 402/2002.

soudních instancí.¹¹³ Smyslem a účelem právního zastoupení je poskytnout dovolateli kvalifikovanou právní pomoc vzhledem k formálním požadavkům pro podání dovolání a umožnit dovolacímu soudu rozhodnout bez zbytečných průtahů.¹¹⁴

Povinné zastoupení může vzniknout přímo ze zákona. Zástupce je možné ustanovit i rozhodnutím soudu „*Soudem ustanovený zástupce z řad advokátů (§ 30 odst. 2 o. s. ř.) je oprávněn činit všechny úkony, které může v řízení učinit účastník, včetně těch procesních úkonů, k nimž nebyl účastníkem řízení výslovně zmocněn. Vnitřní omezení (pokyny, příkazy, zákazy), která si účastník se svým zástupcem sjednal, žádné účinky vůči soudu a ostatním účastníkům řízení nemají. Skutečnost, že takový zástupce případně nerespektoval vnitřní pokyny zmocnitele, může být toliko základem odpovědnostního vztahu mezi ním a zmocnitelem.*“¹¹⁵ Zastoupení dovolatele však vzniká především na základě plné moci. „*Podmínka povinného zastoupení v dovolacím řízení není splněna, udělil-li dovolatel advokátovi plnou moc jen „k vypracování dovolání“.*“¹¹⁶ Předložením plné moci dovolatel prokazuje splnění podmínky povinného zastoupení.

Podle § 241 odst. 4 o.s.ř. je také nezbytné, aby bylo dovolání právním zástupcem dovolatele sepsáno.¹¹⁷ Výjimkou z této povinnosti je dovolání podané fyzickou osobou s právnickým vzděláním, která být zastoupena nemusí (o výjimkách z povinného zastoupení viz dále). Není přípustné, aby dovolatel k podanému dovolání pouze přiložil procesní plnou moc advokáta nebo notáře či doložil právníké vzděláním osoby za něj jednající ve smyslu § 241 odst. 2 a odst. 3 o.s.ř., přičemž podané dovolání bylo sepsáno nebo podepsáno dovolatelem. „*Není-li dovolání účastníka řízení zastoupeného advokátem, tímto zástupcem podepsáno, jde o vadu dovolání, která brání pokračování v dovolacím řízení.*“¹¹⁸

Ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř. je donucující povahy a nedostatek povinného zastoupení brání dalšímu průběhu řízení. Ve smyslu § 241b odst. 2 o.s.ř. se ale v případě

---

¹¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 14.9.2000, sp. zn. Pl. ÚS 43/2000.

¹¹⁴ Procházka, L., Rychnovský Z. In Schelleová, I. a kol. Civilní proces. I. vydání, Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 641 s.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.1.2005, sp. zn. 29 Odo 1230/2004.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 1923/2003.

¹¹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2009, sp. zn.20 Cdo 2296/2009.

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2262/2004.

nesplnění podmínky povinného zastoupení nejedná o neodstranitelnou procesní vadu. Dovolací soud v tomto případě především vyzve dovolatele, poučí ho a stanoví mu lhůtu k odstranění tohoto nedostatku tím, že povinné zastoupení dovolacímu soudu doloží.

V podaném dovolání nemůže být také oprávněný zástupce dovolatele označen jako ten, jenž věc „vyřizuje“, aniž by toto podání obsahovalo jeho podpis. Pokud dovolatel podal dovolání sám a teprve následně zvolil jako svého zástupce advokáta či notáře, musí být dovolatelovo podání tímto zástupcem nahrazeno, doplněno jeho vlastním dovoláním, případně se zástupce s již učiněným dovoláním musí písemně či ústně do protokolu ztotožnit.¹¹⁹

V případech uvedených ve třech předchozích odstavcích lze takové vady řízení během dovolací lhůty odstranit vhodnými opatřeními soudu. Nedojde-li však ani poté k nápravě podaného dovolání ze strany dovolatele, dovolací soud řízení zastaví (§ 243c odst. 1 o.s.ř., § 43 odst. 2 o.s.ř. a § 104 odst. 2 o.s.ř.).¹²⁰

Obecně lze disponovat s dovoláním jen prostřednictvím zástupce. Podle komentáře k občanskému soudnímu řádu již ale zákon pro možné zpětvzetí dovolání povinné právní zastoupení nepředepisuje a může být učiněno samotným účastníkem.¹²¹ Na druhou stranu je tvrzen názor, že povinné zastoupení dovolatele se vztahuje na celé dovolací řízení, a proto je i tento úkon třeba učinit prostřednictvím zástupce.¹²²

Z požadavku povinného zastoupení dovolatele jsou v § 241 odst. 2 a odst. 3 o.s.ř. stanoveny tyto výjimky:

- a) dovolatel je fyzickou osobou s právnickým vzděláním. Právnickým vzděláním se v tomto smyslu rozumí vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo vysokoškolské vzdělání získané na právnické fakultě vysoké školy se sídlem na území ČSFR nebo jejích právních

---

¹¹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5.1999, sp. zn. 26 Cdo 1121/99, usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 4. 2002, sp. zn. 20 Cdo 464/2002.

¹²⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3788/2009.

¹²¹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1776 s.

¹²² Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 496 s.

předchůdců, případně nostrifikované zahraniční vysokoškolské právnické vzdělání.¹²³

- b) dovolatelem je právnická osoba, stát, obec nebo vyšší územně samosprávný celek, jedná-li za ně osoba uvedená v § 21, 21a, anebo v § 21b o.s.ř., která má právnické vzdělání. „*Podmínka povinného zastoupení právnické osoby v dovolacím řízení není splněna, je-li k podání dovolání pověřen zaměstnanec, jehož poměr k zaměstnavateli je založen dohodou o provedení práce. Za právnickou osobu může jednat zástupce s právnickým vzděláním, který je jejím statutárním orgánem, zaměstnancem (členem) pokud byl statutárním orgánem k tomuto zastupování pověřen, nebo jedná ten, jenž je vedoucím odštěpeného závodu anebo jejím prokuristou.*“¹²⁴
- c) dovolatelem je obec zastoupená podle § 26a o.s.ř. státem, jedná-li jménem státu za obec osoba s právnickým vzděláním uvedená v § 26a odst. 3 o.s.ř.¹²⁵

5. Náležitosti a důvody dovolání

5.1 Náležitosti dovolání

Po formální a obsahové stránce musí dovolání splňovat zákonem stanovené náležitosti. V souvislosti s § 241a o.s.ř. je můžeme rozdělit na obecné a zvláštní.

Pod obecnými náležitostmi rozumíme předpoklady, které musí splňovat všechna podání k soudu v civilním řízení. Podle § 42 odst. 4 o.s.ř. je nezbytné, aby bylo z podaného dovolání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje. V případě povinného zastoupení dovolatele advokátem či notářem, musí být podané dovolání tímto zástupcem také sepsáno (§241 odst. 4 o.s.ř.).¹²⁶

Dále je nezbytné, aby dovolání splňovalo tzv. náležitosti zvláštní, které jsou pro

---

¹²³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.8.2001, sp. zn. 26 Cdo 1137/2001.

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1091/2005.

¹²⁵ Převezme-li stát zastoupení podle § 26a odst. 1 o.s.ř., jedná jménem státu za zastoupenou obec zaměstnanec zařazený v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, pověřený jeho generálním ředitelem.

tento mimořádný opravný prostředek vyjmenovány v §241a odst. 1 o.s.ř. V první řadě je nutné označit rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje. Dovolatel tak především označí soud, který rozhodnutí vydal, uvede číslo jednacích a datum, kdy bylo napadené rozhodnutí vydáno.

V dovolání musí být také uvedeno, v jakém rozsahu je rozhodnutí odvolacího soudu napadáno. Je tedy nezbytné uvést, proti kterým výrokům, resp. jejich částem¹²⁷, dovolání směřuje.¹²⁸ V případě, kdy dovolatel napadá rozhodnutí odvolacího soudu „v plném rozsahu“, často přehlíží, že součástí takového rozhodnutí jsou také akcesorické výroky (zejména výroky o nákladech řízení), proti kterým není dovolání přípustné.¹²⁹

Pokud je v dovolání výslovně uvedeno, že rozhodnutí je napadeno v celém rozsahu, nicméně z jeho obsahu je patrné, že dovolatel vyjadřuje nesouhlas pouze s některými výroky, měl by soud prvního stupně v rámci úkonů podle §241b o.s.ř. dovolatele vyzvat k odstranění tohoto rozporu. Neučiní-li tak, vyhodnotí rozsah, v jakém dovolatel rozhodnutí napadá, odvolací soud. To ovšem neplatí, není-li tento rozsah z obsahu dovolání zřejmý bez jakýchkoliv pochybností.¹³⁰

Nezbytnou náležitostí dovolání je dále uvedení odvolacího důvodu. Dovolatel je povinen odůvodnit, v čem spatřuje nesprávnost rozhodnutí nebo vadný postup soudu v předcházejícím řízení.¹³¹ Odvolací důvod je nutné přesně vymezit. Nelze pouze citovat příslušný odvolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 2, příp. odst. 3 o.s.ř., ale je třeba jej konkretizovat i z obsahového hlediska tak, aby bylo zcela jasné, o jaký odvolací důvod jde. „Uplatnění odvolacího důvodu předpokládá, že dovolatel

---

¹²⁶ Ustanovení § 42 odst. 4 o.s.ř. však stanovuje výjimku z povinného vlastnoručního podpisu advokáta na podaném dovolání. Ten může být nahrazen otiskem podpisového razítka, jehož vzor byl uložen u odvolacího soudu.

¹²⁷ Proti části výroku rozhodnutí lze dovolání podat v případech, kdy jde o dělitelné, zejména peněžité plnění.

¹²⁸ Toto vymezení je pak rozhodující pro kvantitativní stránku přezkumné činnosti odvolacího soudu, srov. kapitola 7.2.

¹²⁹ Putna M. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1917 s.

¹³⁰ Jakšič, V. In David, L.; Ištváněk F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1244 s.

¹³¹ Procházka, L., Rychnovský, Z. In Schelleová, I. a kol. Civilní proces. I. vydání, Praha : Eurolex Bohemia, 2006, 648 s.

popíše (konkretizuje) okolnosti, z nichž usuzuje, že dovolací důvod je dán; pouhý odkaz na text zákona, anebo samotná citace skutkové podstaty některého z dovolacích důvodů uvedených taxativně v § 241a odst. 2 a 3 o.s.ř. samo o sobě nestačí.“¹³²

Dovolatel je v neposlední řadě povinen označit důkazy, které by měly být provedeny k prokázání uvedeného dovolacího důvodu. Jedná se o výjimku z kasační (přezkumné) povahy dovolacího řízení a vyžaduje se dokazování o skutečnostech důležitých k prokázání dovolacího důvodu.¹³³ Z povahy věci se jedná pouze se o dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. Jde tedy o dovolací důvod, kterým dovolatel tvrdí, že předchozí řízení bylo postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (viz kapitola 7.6.1). Nepostačí-li k jejich zjištění obsah spisu, je nutné tyto vady v dovolacím řízení prokázat.

Podle § 241a odst. 4 o.s.ř. však v dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy ve věci samé. *„Při zjišťování skutkového stavu věci může dovolací soud vycházet toliko z důkazů, které byly označeny nejpozději v odvolacím řízení. V dovolacím řízení, jehož účelem je přezkoumávání správnosti rozhodnutí odvolacího soudu, se dokazování ve věci samé neprovádí, nelze proto v něm ani úspěšně uplatňovat nové skutečnosti nebo nové důkazy (tj. skutečnosti a důkazy, které nebyly uvedeny v řízení před soudem prvního stupně nebo v odvolacím řízení).*“¹³⁴

Dovolání musí v neposlední řadě obsahovat dovolací návrh. Jde buď o požadavek, kterým se dovolatel domáhá, aby bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno a následně vráceno odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Dovolatel může také požadovat zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně (případně soudu věcně příslušnému) k dalšímu řízení. Mezi poslední možnosti patří požadavek na zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů a zastavení řízení, případně také požadavek na vydání rozhodnutí o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci patří.

---

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 10. 2003, sp. zn. 22 Cdo 280/2003.

¹³³ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha : Linde, 2008, 497-498 s.

¹³⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 8. 1995, sp. zn. 6 Cdo 114/94.

5.2 Jednotlivé dovolací důvody

5.2.1 Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.

Ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. deklaruje první z dovolacích důvodů, jímž je skutečnost, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Řízením se v tomto smyslu rozumí nejen řízení před soudem odvolacím, ale i řízení před soudem prvního stupně (nezjednal-li odvolací soud nápravu). Vadami se podle tohoto dovolacího důvodu rozumí jiné než zmatečnostní vady, na které od 1. 1. 2001 (zákon 30/2000 Sb.) dopadá ustanovení § 229 o.s.ř., a které jsou důvodem pro podání žaloby pro zmatečnost. *„Zmatečnosti nejsou podle právní úpravy od 1.1.2001 způsobilým dovolacím důvodem. Dovolací soud smí k zmatečnostem podle § 229 o.s.ř. přihlídnout (i když nebyly v dovolání uplatněny), avšak jen tehdy, je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.).“*¹³⁵

Vady podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. musí být způsobilé přivodit následek nesprávného rozhodnutí ve věci. Dovolatel přitom musí konkretizovat o jaké vady se jedná.¹³⁶ Takovými vadami může být především skutečnost, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového stavu, který byl neúplně nebo nesprávně zjištěn. Dále může jít také o vady, které se netýkají zjišťování skutkového stavu věci. Např. ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud prvního stupně: *„K vadě řízení spočívající v tom, že ve věci v prvním stupni rozhodl věcně nepřislušný soud, může dovolací soud přihlídnout jen tehdy, je-li dovolání přípustné; o vadu ve smyslu § 229 odst. 3 o. s. ř. tu nejde.“*

Neúplnost nebo nesprávnost zjištění skutkového stavu věci však není dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. v případě, že odvolací soud dospěl ke skutkovým závěrům, na kterých založil své rozhodnutí. Přestože jsou tato skutková zjištění nesprávná, nejde o vadu řízení a lze uplatnit pouze dovolací důvod podle § 241 odst. 3 o.s.ř. V tomto smyslu nelze považovat za vady řízení ani nesprávné hodnocení důkazů odvolacím soudem. Pokud se tento nedostatek projeví ve správnosti skutkových

---

¹³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 496/2005

¹³⁶ Škárová, M. In Škárová, M. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. IV. vydání. Praha : Linde, 2009, 837 s.

zjištění, lze se domáhat nápravy jen uplatněním dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3.¹³⁷

Z judikatury vyplývají další případy, které se považují za vady ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. Jedná se např. o situace, kdy:

- nebylo postupováno v souladu s ustanovením o důkazní povinnosti podle § 120 o.s.ř. O vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci se při zjišťování skutkového stavu věci jedná například tehdy, kdy nebyly vůbec zjišťovány okolnosti rozhodné pro posouzení věci, přestože byly tvrzeny a k jejich prokázání byly nabízeny důkazy, nebo o situaci, kdy okolnosti rozhodné pro posouzení věci sice nebyly tvrzeny, ale měly být zjišťovány jako skutkový podklad pro posouzení skutečnosti, jíž je soud povinen se zabývat z úřední povinnosti (např. prekluzí uplatněného nároku),¹³⁸
- odvolací soud rozhodl ve věci meritorně, ačkoli měl správně odvolání odmítnout. „*Rozhodl-li odvolací soud meritorně o odvolání, které měl správně podle ustanovení § 218 odst. 1 o.s.ř. odmítnout, nelze v této skutečnosti spatřovat vadu řízení uvedenou v ustanovení § 237 o.s.ř.*“¹³⁹,
- účastník nebyl poučen soudem prvního stupně o povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti nebo navrhnout důkazy podle § 118a o.s.ř.,¹⁴⁰
- odvolací soud bez zopakování nebo doplnění důkazů podle § 213 odst. 2 o.s.ř. vycházel z jiného skutkového základu než soud prvního stupně,¹⁴¹
- je-li rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, protože nebyly tímto soudem respektovány zásady uvedené v § 157¹⁴² a § 132¹⁴³ o.s.ř., musí odvolací soud takové rozhodnutí zrušit. Pokud tak odvolací soud neučiní a přijme rozhodnutí ve věci samé, jedná se o vadu podle § 241a odst. 2 písm. a).¹⁴⁴

---

¹³⁷ Krčmář, Z. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, 1918 s.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 21 Cdo 870/2002.

¹³⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1562/2003.

¹⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 850/2001.

¹⁴¹ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2005, sp. zn. 26 Cdo 1383/2004.

¹⁴² V § 157 o.s.ř. jsou stanoveny formální náležitosti rozsudku.

¹⁴³ V § 132 o.s.ř. je stanovena zásada volného hodnocení důkazů.

¹⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1045/99.

5.2.2 Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.

Dovolacím důvodem je zde skutečnost, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. „Právním posouzením věci je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti.“¹⁴⁵ Nesprávné právní posouzení spočívá jednak v aplikaci právního předpisu, který se na řešení dané otázky nevztahuje a také v situaci, kdy přestože byl soudem aplikován správný právní předpis, byl nesprávně vyložen, příp. jej odvolací soud na daný skutkový případ nesprávně aplikoval.¹⁴⁶ Jedná se především o právní předpis hmotného práva. Pokud se však řízení dotýkají i předpisy práva procesního, je nutná správná aplikace i těchto právních norem.¹⁴⁷ „Při posuzování věcné správnosti dovoláním napadeného pravomocného rozsudku odvolacího soudu nemůže dovolací soud přihlížet ke změnám v hmotněprávní úpravě, které nastaly po rozhodnutí odvolacího soudu.“¹⁴⁸ Dovolací soud je však povinen v dovolacím řízení přihlídnout k tomu, že ustanovení zákona, která při rozhodování o věci použil odvolací soud, shledal později Ústavní soud protiústavními, a to bez ohledu na to, zda tato ustanovení byla Ústavním soudem s účinkem do budoucna také zrušena či nikoli.¹⁴⁹

Nesprávné právní posouzení odvolacím soudem musí být rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.¹⁵⁰ Z toho lze vyvodit, že dovoláním je možné napadnout nejen právní závěr týkající se předmětu řízení, ale i posouzení předběžné otázky, důkazního břemene, vázanosti soudu rozhodnutím jiného orgánu apod. Tímto

---

¹⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2006, sp. zn. 26 Cdo 1635/2005.

¹⁴⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1867/2005.

¹⁴⁷ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1919 s., podobně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 28 Cdo 1752/2000.

¹⁴⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 11. 1994, sp. zn. 7 Cdo 81/93. Shodně např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. II ÚS 305/99: „Pokud krajský soud pravomocně rozhodl podle stavu platného v době vynesení rozsudku, nemůže být v rámci dovolacího řízení tento rozsudek zrušen jen z toho důvodu, že se mezitím změnil právní stav.“

¹⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdo 1343/96.

¹⁵⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1739/2001.

dovolacím důvodem však nelze úspěšně namítat místní příslušnost soudu a další výroky, jež nemohou ovlivnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu.¹⁵¹

Hodnotící závěr odvolacího soudu o učiněných skutkových zjištěních nelze považovat za nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., přestože je rozhodující pro aplikaci konkrétního hmotněprávního předpisu.¹⁵² Nelze proto například uplatnit námitky, že soud nesprávně hodnotil důkazy, nevzal v úvahu důkazy podporující tvrzení jedné nebo druhé strany, neprovedl navrhované důkazy na podporu uvedených tvrzení apod.¹⁵³

5.2.3 Dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o.s.ř.

V § 241a odst. 3 o.s.ř. je jako v pořadí třetí dovolací důvod uvedena situace, kdy rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Současně je nezbytné, aby bylo takové dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) a b) o.s.ř.¹⁵⁴, popřípadě podle obdobného užití těchto ustanovení (§ 238 a § 238a o.s.ř.). *„Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba v tomto smyslu považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř. (zásadě volného hodnocení důkazů), protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly a ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které*

---

¹⁵¹ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1920 s.

¹⁵² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28.9.1993, sp.zn. 1 Cdo 11/93.

¹⁵³ Procházka, L., Rychnovský, Z. In Schelleová, I. a kol. Civilní proces. 1. vydání, Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 651 s.

¹⁵⁴ Přípustnost dovolání tedy nezávisí na úvaze odvolacího soudu, zda má dovolání po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.).

*byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Provedeným dokazováním je třeba rozumět jak dokazování provedené u soudu prvního stupně, tak i dokazování u soudu odvolacího.*¹⁵⁵

Pro tento dovolací důvod tak platí, že v řízení před soudem byl nesprávný skutkový závěr vyvozen z nesprávných skutkových zjištění. Takový skutkový závěr je poté příčinou právního posouzení věci, jež z tohoto skutkového závěru, který nemá oporu v provedeném dokazování (i když správně), vychází. Nerozhoduje, zda skutková zjištění či skutkový závěr učinil již soud prvního stupně nebo až soud odvolací, který jeho závěry převzal. *„Zjištěním, které nemá oporu v provedeném dokazování, se rozumí ovšem jen takové zjištění, které je pro rozhodnutí soudu právně významné.*¹⁵⁶

Tímto dovolacím důvodem nelze napadnout samotné hodnocení důkazů. *„Dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že měl vycházet z jiného důkazu, že některý důkaz není ve skutečnosti pro skutkové zjištění důležitý apod.).*¹⁵⁷

Na tomto místě je také třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud dovozuje okolnosti, na které odkazuje tento dovolací důvod, pouze z obsahu spisu.

---

¹⁵⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2001, sp. zn. 21 Cdo 65/200.

¹⁵⁶ Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 1992, sp. zn. 7 Cdo 9/92.

¹⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.6.2007, sp. zn. 26 Odo 1544/2005. dále: *„Lze proto konstatovat, že skutková zjištění odvolacího soudu včetně učiněného skutkového závěru a z nich vyplývající skutkový stav věci jsou výsledkem logického postupu při hodnocení důkazů podle zásad uvedených v ustanovení § 132 o. s. ř. (ve spojení s § 211 o. s. ř.). Z toho vyplývá, že dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. nebyl užít opodstatněně.“*

6. Řízení před soudem prvního stupně

6.1 Úvodní poznámky

Řízení o dovolání je rozděleno do dvou fází. Prvou část dovolacího řízení tvoří řízení před soudem prvního stupně. Druhou částí je poté řízení před samotným dovolacím soudem, jímž je podle § 10a o.s.ř. výlučně Nejvyšší soud.

Dovolací řízení je ovládáno dispoziční zásadou, a proto se zahajuje dnem, kdy soudu prvního stupně došel návrh na jeho zahájení. Úkoly prvoinstančního soudu jsou stanoveny podobně jako pro odvolací řízení. Především jde o odstranění vad dovolání a přípravu dovolacího řízení, dále také o případné odmítnutí dovolání podaného opožděně.¹⁵⁸

Soud prvního stupně tedy provádí úkony, jejichž smyslem je umožnit dovolacímu soudu rozhodnout v přiměřené lhůtě. Zkoumají se tak podmínky řízení, především oprávněnost subjektu podat dovolání. Dále je předmětem zkoumání otázka, zda je dovolatel řádně zastoupen a zda dovolání nesměřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné. Soud prvního stupně je rovněž povinen zkoumat i jiné vady podaného dovolání, které brání v pokračování dovolacího řízení.

6.2 Rozhodování soudu prvního stupně o odmítnutí dovolání, které bylo podáno opožděně

Po zahájení dovolacího řízení soud prvního stupně primárně posoudí včasnost podaného dovolání, tedy bylo-li dovolání podáno ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.¹⁵⁹ Je-li dovolání podáno opožděně, předseda senátu

---

¹⁵⁸ Macková, A. In Winterová, A. a kol. – Civilní právo procesní – 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha : Linde, 2008, 499 s.

¹⁵⁹ Lhůta je zachována, bude-li dovolání podáno v dvouměsíční lhůtě u odvolacího nebo dovolacího soudu. Je-li dovolání podáno u jiného soudu nebo u jiného státního orgánu, je pro vyvolání účinků včasného a řádného dovolání nezbytné, aby bylo v dovolací lhůtě dovolání příslušnému soudu předáno, popř. předáno tomu, kdo má povinnost podání doručit příslušnému soudu prvního stupně, odvolacímu nebo dovolacímu soudu.

(samosoudce) ho usnesením neprodleně odmítne (§ 241b odst. 1, § 208 odst. 1 o.s.ř.). Proti tomuto usnesení je přípustné odvolání.

Dospěje-li soud prvního stupně k závěru, že je dovolání podáno včas, výslovně to uvede v předkládací zprávě, kterou vypracovává pro dovolací soud (§ 241b odst. 1 o.s.ř., § 210 odst. 3 o.s.ř.). Jestliže soud prvního stupně v předkládací zprávě uvede, že dovolání je opožděné, je to důvodem k vrácení věci dovolacím soudem bez věcného vyřízení.¹⁶⁰

Závěrem soudu prvního stupně o tom, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, však není dovolací soud vázán. Není-li soudem prvního stupně rozhodnuto o odmítnutí dovolání, které bylo podáno po uplynutí zákonné lhůty, rozhodne o odmítnutí takového dovolání soud dovolací (§ 243b odst. 5, § 218a o.s.ř.). Proti takovému usnesení dovolacího soudu již není přípustný opravný prostředek.

6.3 Povinnost soudu prvního stupně zkoumat vady dovolání

Po posouzení včasnosti podaného dovolání vyzve usnesením předseda senátu podatele dovolání (nebo jeho zástupce) k jeho opravě nebo doplnění, neobsahuje-li všechny stanovené náležitosti, je-li nesrozumitelné nebo neurčité (§ 241b odst. 1, §209, § 43 o.s.ř.). K odstranění těchto vad určí dovolateli lhůtu¹⁶¹ a poučí ho, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Součástí poučení je i skutečnost, že pokud nebude takto dovolání doplněno, dovolací soud jej odmítne. Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Povinností dovolatele je také vymezit, v jakém rozsahu a z jakých důvodů dovolání podává.¹⁶² Podle § 241b odst. 3 o.s.ř. může být dovolání o tyto náležitosti doplněno jen po dobu trvání lhůty k dovolání, tedy do 2 měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Účelem je tak omezit tzv. blanketní dovolání, která by účelově vedla k prodloužení lhůty k podání dovolání. Dovolání, které nebylo o uvedené náležitosti

---

¹⁶⁰ Škárová, M. In Škárová, M. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 4. vydání. Praha : Linde, 2009, 843 s.

¹⁶¹ Lhůta pro odstranění vad nesmí překročit lhůtu k podání dovolání, tedy dva měsíce od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.

¹⁶² Tedy vymezit kvantitativní a kvalitativní stránku podaného dovolání (viz dále).

v této lhůtě doplněno, Nejvyšší soud odmítne podle § 43 odst. 2 o.s.ř. (bez ohledu na to, zda je dovolání přípustné). „*Lhůta určená v § 241b odst. 3 o.s.ř. je pak lhůtou propadnou (prekluzivní), jejímž marným uplynutím se původně odstranitelné vady dovolání stávají neodstranitelnými.*“¹⁶³

Mezi podmínky dovolacího řízení, které je dále soud prvního stupně podle § 241b odst. 2 o.s.ř. povinen zkoumat, patří povinné zastoupení dovolatele (s výjimkou srov. § 241 odst. 2 a 3 o.s.ř.¹⁶⁴). Není-li tato podmínka splněna, učiní soud vhodná opatření k nápravě.¹⁶⁵ „*Směřuje-li dovolání proti rozhodnutí, proti němuž není dovolání přípustné, je nadbytečné, aby soud prvního stupně činil úkony směřující k odstranění nedostatku povinného zastoupení dovolatele.*“¹⁶⁶ Zjistí-li soud prvního stupně nedostatek v povinném zastoupení dovolatele, vyzve ho usnesením k tomu, aby si zvolil zástupcem advokáta nebo notáře. Běh lhůty k doplnění dovolání se prodlužuje až do dne, kterým uplyne lhůta určená soudem prvního stupně pro odstranění nedostatku této podmínky dovolacího řízení. Dovolatel může požádat před uplynutím dovolací nebo prodloužené lhůty o ustanovení zástupce (§ 30 o.s.ř.). Lhůta dvou měsíců k doplnění dovolání v tomto případě běží opětovně od právní moci usnesení o jeho žádosti. Nepodaří-li se ve lhůtě nedostatky povinného zastoupení odstranit, odvolací soud předloží věc soudu dovolacímu a ten dovolací řízení zastaví (§ 241b odst. 2, § 104 odst. 2 o.s.ř. věty třetí). Přičemž „*postupem podle § 58 o.s.ř. může soud rozhodnout o prodloužení lhůty k odstranění nedostatku povinného zastoupení, nikoli o prodloužení lhůty k doplnění dovolacích důvodů.*“¹⁶⁷

---

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 108/2002.

¹⁶⁴ Dovolatel, fyzická osoba, má právnické vzdělání, příp. za dovolatele, právnickou osobu, jedná zástupce s právnickým vzděláním.

¹⁶⁵ Dovolací soud postupuje podle §241b odst. 2 o.s.ř. s odkazem na § 104 odst. 2 o.s.ř. Nedostatky v povinném zastoupení dovolatele však nemá soud povinnost odstraňovat v případě, kdy je dovolání opožděné, příp. podáno někým, kdo k němu není oprávněn.

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 22 Cdo 883/2003.

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2005, sp. zn. 29 Odo 25/2005.

6.4 Povinnost soudu prvního stupně provést další úkony

Jestliže nebylo podané dovolání stíženo vadami, nebo byly-li takové vady odstraněny, doručí soud stejnopis dovolání ostatním účastníkům.¹⁶⁸ Dále opatří zprávy a listiny, jichž se účastníci dovolávají a provede příp. i jiná potřebná šetření.

Soud prvního stupně je také povinen vybrat soudní poplatek z dovolání. Pokud dovolatel neuhradí soudní poplatek již při podání dovolání, je soudem k jeho zaplacení vyzván. Poplatek se však vybírá pouze za dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé.¹⁶⁹ Není-li poplatek uhrazen ani po výzvě, soud prvního stupně řízení zastaví.¹⁷⁰ Proti usnesení o zastavení řízení pro neuhrazení soudního poplatku je přípustné odvolání.

Dojde-li však k předložení věci dovolacímu soudu, aniž by byl soudní poplatek uhrazen, dovolací soud vyzve dovolatele usnesením, aby v určené lhůtě poplatek zaplatil soudu prvního stupně. Dovolací soud zároveň vrátí věc soudu prvního stupně s pokynem, aby ji dovolacímu soudu předložil až po uhrazení soudního poplatku. Po marném uplynutí lhůty určené k zaplacení soudního poplatku soud prvního stupně dovolací řízení zastaví.¹⁷¹

Poté, co uplyne lhůta k podání dovolání všem účastníkům, předloží spis soud prvního stupně dovolacímu soudu. Povinnou součástí spisu je také předkládací zpráva. V ní je především uvedeno, zda byly splněny podmínky pro konání dovolacího řízení. Soud prvního stupně uvede, zda bylo podle jeho názoru dovolání podáno neoprávněným subjektem, či zda bylo podáno proti rozhodnutí, proti němuž není dovolání přípustné.¹⁷²

---

¹⁶⁸ Příp. vedlejším účastníkům a osobám na řízení zúčastněným (státnímu zastupitelství, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových).

¹⁶⁹ Příloha zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, sazebník poplatků, položka 18, bod 6.

¹⁷⁰ Podle §3 odst. 2 a §9 odst. 1 zákona č. 549/199 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Podle §9 odst. 1 téhož zákona je dovoleno, že soudní poplatek je možné zaplatit do konce lhůty určené k odvolání proti tomuto usnesení. Usnesení o zastavení řízení je pak soudem zrušeno.

¹⁷¹ Jakšič, V. In David, L.; Ištváněk F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1255 s.

¹⁷² O odmítnutí takového dovolání rozhoduje dovolací soud.

Ve zprávě také soud prvního stupně uvede, zda byla splněna podmínka povinného zastoupení dovolatele.¹⁷³ Eventuálně také skutečnost, že se nepodařilo odstranit vady dovolání z důvodu uplynutí lhůty podle § 241b odst. 3 o.s.ř.¹⁷⁴ Jinak uvede, že považuje podané dovolání za včasné a nepostupoval proto podle § 241b odst. 1 o.s.ř. a § 208 odst. 1 o.s.ř.

7. Řízení před Nejvyšším soudem

7.1 Úvodní poznámky

Řízení před dovolacím soudem představuje druhou fázi dovolacího řízení. Jde o stěžejní část, ve které dochází k meritornímu rozhodnutí o řádně podaném dovolání. Samotné řízení před dovolacím soudem je poté zahájeno předložením věci Nejvyššímu soudem soudem prvního stupně.

Povaha dovolacího řízení je čistě přezkumná a dovolací soud rozhoduje na základě kasačního principu (viz kapitola 1.). Dovolací soud neprovádí dokazování a rozhoduje zásadně na podkladě skutkových okolností, které byly zjištěny před soudem prvního, či druhého stupně. Dovolací soud tak vychází ze skutečností a z důkazů obsažených v předloženém spise. Podle § 243a odst. 2 o.s.ř. může dovolací soud provést dokazování k prokázání dovolacích důvodů, nikoli tedy ve věci samé.

Rozsah přezkumné činnosti dovolacího soudu je povinen vymezit dovolatel. Dochází tím k určení tzv. kvantitativní stránky přezkumné činnosti. Dovolatel tak v zásadě musí vymezit rozsah, ve kterém požaduje přezkoumání označených výroků napadeného rozhodnutí. Vázanost dovolacího soudu takto vymezeným rozsahem ale není bez výjimky (viz dále).

Dovolací soud je rovněž vázán uplatněnými dovolacími důvody, které určují obsah přezkumné činnosti dovolacího soudu. Jde o vymezení tzv. kvalitativní stránky přezkumné činnosti. Ani vázanost uvedenými dovolacími důvody však není bezvýjimečná a nad rámec takto uplatněných dovolacích důvodů dochází v zákonem

---

¹⁷³ Pokud nebyla splněna podmínka povinného zastoupení dovolatele, bude řízení dovolacím soudem zastaveno podle § 241b odst. 2 a § 104 odst. 2 věty třetí o.s.ř.

¹⁷⁴ Dovolací soud takové dovolání podle § 243c odst. 1 a §43 odst. 2 o.s.ř. odmítne.

stanovených případech k přezkoumání i jiných skutečností, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Kvalitativní stránka představuje způsob rozhodnutí dovolacího soudu (např. zamítnutí dovolání) a je předurčena kasační (zrušovací) povahou dovolacího řízení.¹⁷⁵

Pro průběh řízení před dovolacím soudem platí podle § 243c odst. 1 o.s.ř. přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, není-li stanoveno něco jiného. Ustanovení § 92, § 95 až § 99 a § 107 o.s.ř. však pro řízení u dovolacího soudu neplatí. Do dovolacího řízení tak nemůže např. přistoupit další účastník, nemůže dojít k záměně účastníků, procesnímu nástupnictví, nelze skončit řízení smírem apod. Naproti tomu vstoupení vedlejšího účastníka do dovolacího řízení je v zásadě připuštěno. „*Vedlejší účastník může vstoupit do řízení též v průběhu dovolacího řízení; právní moc rozhodnutí odvolacího soudu tím však není dotčena.*“¹⁷⁶

Lze říci, že pro průběh dovolacího řízení se uplatní především ustanovení části první o.s.ř., která mají obecnou platnost. Pro dovolací řízení platí také vybraná ustanovení části čtvrté o.s.ř., tedy ustanovení týkající se řízení před odvolacím soudem.¹⁷⁷

7.2 Kvantitativní stránka přezkumné činnosti dovolacího soudu

Jak jsem již výše naznačil, kvantitativní stránka dovolacího řízení je určena rozsahem, v jakém dovolatel požaduje přezkoumání napadeného rozhodnutí. Rozsah přezkumné činnosti je určen tím, že dovolatel označí jeden výrok či jeho část, příp. více výroků napadeného rozhodnutí, jejichž přezkum požaduje.

Část výroku může dovolatel napadnout v případě, kdy odvolací soud rozhodl o nároku obsahujícím dělitelné plnění (především na zaplacení určité částky). Takové

---

¹⁷⁵ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha : Linde, 2008, 500 s.

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1843/97.

¹⁷⁷ Srov. § 243b odst. 5 o.s.ř.

dovolání rozštěpí právo na dvě práva se samostatným skutkovým základem. Část výroku, která byla napadena dovoláním, bude přezkoumána dovolacím soudem.¹⁷⁸

Určení kvantitativního rozsahu dovolacího přezkumu pouze dovolatelem však není bez výjimky. Je-li dovolání shledáno důvodným, není dovolací soud podle § 242 odst. 2 o.s.ř. vázán rozsahem dovolacího návrhu:

- ve věcech, v nichž lze zahájit řízení bez návrhu. Bez návrhu lze zahájit řízení jen ve věcech stanovených zákonem. Jde především o tzv. nesporná řízení. Bez návrhu může soud zahájit řízení uvedená v § 81 o.s.ř.¹⁷⁹ či § 153 o.s.ř., dále např. ve věcech řízení obchodního rejstříku (§ 200 a násl. o.s.ř.) apod.,
- v případech, kdy je na rozhodnutí o napadeném výroku závislý výrok, který dovoláním nebyl dotčen. Takto lze chápat situaci, kdy jeden výrok je svým obsahem vázán na existenci jiného výroku, a tato závislost vyplývá především z hmotněprávního vztahu. Jedná se např. o závislost výroku o výchově a výživě nezletilého dítěte na výroku o určení otcovství.¹⁸⁰ Dále např. „*neobstojí-li výrok odvolacího soudu přisuzující jistinu, nemohou obstát ani na tomto výroku závislé výroky přisuzující úroky z prodlení.*“¹⁸¹ Závislost výroku však vyplývá i z norem procesního práva. Jde především o závislost výroku o náhradě nákladů řízení na výroku, který byl napaden dovoláním a dovolacím soudem později zrušen,¹⁸²
- v případech tzv. nerozlučného společenství účastníků. Jde o taková společná práva nebo povinnosti, kdy se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně a kde platí úkony jednoho z nich i pro ostatní (§ 91 odst. 2 o.s.ř.), třebaže dovolání podal jen některý z účastníků. Jedná se např. o řízení o zrušení a vypořádání podílových spoluvlastníků,
- dovolací soud není vázán rozsahem dovolacích návrhů, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. Z hmotného práva tedy vyplývá kogentní úprava, kterou se řídí právní vztah při vypořádání

---

¹⁷⁸ Krčmář, Z. in Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1935 - 1936 s, i na takto napadený výrok se vztahuje § 242 odst. 2 o.s.ř.

¹⁷⁹ Např. ve věcech péče o nezletilé je však přípustnost dovolání omezena v § 237 odst. 2 písm. b) o.s.ř.

¹⁸⁰ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1936 s.

¹⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 23 Cdo 429/2009.

¹⁸² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 508/2009.

těchto účastníků. Půjde tak např. o vypořádání společného jmění manželů. „Dovolací soud však není oprávněn přezkoumat věcnou správnost výroku rozsudku odvolacího soudu, proti němuž není dovolání přípustné, i když z pohledu ustanovení § 242 odst. 2 písm. d) o.s.ř. jde o spor, v němž určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu.“¹⁸³

Dovolací soud není za výše uvedených okolností vázán rozsahem, v jakém se dovolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí. Není však přípustné, aby dovolací soud mohl v rámci uplatněných dovolacích důvodů přezkoumat i výrok rozhodnutí odvolacího soudu, který dovoláním nebyl napaden. Dovolací soud zruší v těchto případech nejenom napadený výrok, ale i výroky, které sice nebyly dovoláním napadeny, ale kterých se ve smyslu § 242 odst. 2 o.s.ř. dovolání dotýká.¹⁸⁴

7.3 Kvalitativní stránka přezkumné činnosti dovolacího soudu

Rozhodovací činnost dovolacího soudu je dále omezena v rámci tzv. kvalitativní stránky přezkumné činnosti. Nejvyšší soud tak podle § 242 odst. 3 o.s.ř. přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodů uplatněných v dovolání. Kvalitativní stránka dovolání je tedy, stejně jako stránka kvantitativní, určena dovolatelem.

Povinnost vymežit kvalitativní stránku dovolacího přezkumu však není vyčerpána pouhým označením dovolacího důvodu. Dovolatel musí především vylíčit, v čem spatřuje (v návaznosti na uplatněný dovolací důvod) nesprávnost napadeného rozhodnutí. „Dovolací soud je podle § 242 odst. 3 věty první o.s.ř. vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahové konkretizace. Tato vázanost se projevuje nejen v tom, který z dovolacích důvodů byl v dovolání uplatněn, ale především v tom, jak byl dovolací důvod vylíčen, tzn. v jakých okolnostech spatřuje dovolatel jeho

---

¹⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1998, sp. zn. 3 Cdon 117/96. Dále: „nedělitelná povaha daného právního vztahu se projeví jen v tom, že shledá-li soud dovolání důvodným ve vztahu k výrokům rozsudku odvolacího soudu, proti nimž je dovolání přípustné, zruší s poukazem na § 242 odst. 2 písm. d) o.s.ř. současně i výrok, jehož věcný přezkum nebyl přípustný.“

¹⁸⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2005, sp. zn. 26 Cdo 1758/2004: „shledá-li soud důvody pro zrušení přezkoumávaného výroku, zruší současně i výrok, jehož sepětí se zkoumaným výrokem vymezuje právě ustanovení § 242 odst. 2 o.s.ř.“

*naplnění.*¹⁸⁵ Namítá-li tedy dovolatel, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá v nesprávném právním posouzení věci, není dovolací soud oprávněn přezkoumat správnost řešení všech právních otázek, na nichž je rozhodnutí odvolacího soudu založeno, ale může se zabývat jen těmi, které jsou v dovolání zpochybněny.¹⁸⁶

Dovolací důvod je přitom posuzován podle ustanovení § 41 odst. 2 o.s.ř.¹⁸⁷ Přestože dovolatel nesprávně označil dovolací důvod, bude podle tohoto pravidla posouzení dovolacího důvodu záležet na jeho skutečném obsahu.

Uplatněným dovolacím důvodem ale není dovolací soud vázán bezvýjimečně. Přezkumnou činnost dovolací soud podle § 242 odst. 3 o.s.ř. z úřední povinnosti rozšíří nad rámec dovolacího důvodu (je-li dovolání přípustné) v následujících případech:

- jedná-li se o tzv. zmatečnosti.¹⁸⁸ Je-li dovolání přípustné a tyto vady vyjdou v dovolacím řízení najevo, přihlédně k nim dovolací soud, i přestože samy o sobě nejsou dovolacím důvodem. Dovolatel proto nemůže těmito vadami odůvodnit své dovolání, aniž by uplatnil zákonem stanovený dovolací důvod. O zmatečnostech však nelze v dovolacím řízení provádět dokazování. Pokud dovolací soud dospěje k závěru, že v řízení došlo k zmatečnostem, pak zruší napadené rozhodnutí. Nezruší-li však dovolací soud napadené rozhodnutí, může dovolatel ohledně tvrzených zmatečností podat žalobu pro zmatečnost (a to i dříve, např. vedle podaného dovolání),
- jedná-li se i jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jedná se zde o odkaz na samostatný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. I když nebyly tyto vady v dovolání uplatněny, dovolací soud k nim musí přihlédnout. Pokud dovolací soud dospěje k závěru, že došlo k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, napadené rozhodnutí zruší, i když dovolatel takové vady neuplatnil.¹⁸⁹

---

¹⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 2035/2009.

¹⁸⁶ Jakšič, V. In David, L.; Ištváněk F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR a.s., 2009, 1259 s.

¹⁸⁷ Každý úkon posuzuje soud podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen.

¹⁸⁸ Tyto vady jsou ve vztahu k dovolacímu řízení uvedeny v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř.

¹⁸⁹ Škárová, M. In Škárová, M. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 4. vydání. Praha : Linde, 2009, 849 s.

7.4 Změna rozsahu a důvodů podaného dovolání

Chce-li dovolatel měnit dovolací důvod, případně i rozsah dovolání, může tak podle § 242 odst. 4 o.s.ř. učinit pouze po dobu trvání lhůty k podání dovolání. Ke změně dovolacího návrhu není potřebný souhlas soudu.

Účelem této právní úpravy je zamezit obcházení lhůty k podání dovolání a zároveň je vyjádřen požadavek na úplnost podaného dovolání. Z povahy věci však vyplývá, že rozsah podaného dovolání lze měnit i po uplynutí dovolací lhůty z hlediska jeho omezení, tj. je možné jeho částečné zpětvzetí. *„Po uplynutí dovolací lhůty již nemůže dovolatel úspěšně měnit konkrétní vyličení dovolacích důvodů obsažené v původním (ve lhůtě podaném) dovolání. V takovém případě dovolání sice lze opravit či doplnit, ale toliko ve smyslu opravy a doplnění dovolacích důvodů, které už dříve byly uplatněny. Doplnit dovolání uplatněním důvodů, jež dosud v dovolání uvedeny nebyly, oproti tomu možné není.“*¹⁹⁰

7.5 Odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, není mu tedy ze zákona přiznán suspenzivní účinek. Toto pravidlo neplatí absolutně a dovolací soud může vykonatelnost napadeného rozhodnutí odložit.

Důvody pro odklad vykonatelnosti nejsou výslovně stanoveny. Odklad vykonatelnosti tak může soud přiznat v případě, že je dovolání přípustné, splňuje všechny zákonem stanovené náležitosti, je v zákonem stanovené lhůtě podáno k tomu oprávněnou osobou a je pravděpodobné, že dovolání bude úspěšné. Aby bylo možné vykonatelnost odložit, musí se předně jednat o rozhodnutí soudu, které se vykonává. *„U rozsudků ukládajících prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o.s.ř.) nelze nařídit odklad vykonatelnosti podle § 243 o.s.ř., jelikož splnění uložené povinnosti nahrazuje již pravomocný rozsudek sám bez dalšího.“*¹⁹¹ Odložení vykonatelnosti také není možné tam, kde je to z povahy věci vyloučeno. Uvedu příklad, kdy: *„užití institutu odkladu vykonatelnosti je v řízení o dovolání proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o návrhu na*

¹⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 33 Cdo 4355/2008.

¹⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001.

*nařízení výkonu rozhodnutí (§ 238a odst. 1 písm. c/ ve znění do 30. 6. 2009 o. s. ř.) z povahy věci vyloučeno.*¹⁹²

7.6 Dokazování a jednání před dovolacím soudem

7.6.1 Dokazování před dovolacím soudem

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, který je založen na kasačním principu. Účelem dovolacího řízení proto není zjišťovat vady ve skutkových zjištěních, ke kterým došlo v řízení před soudem prvního nebo druhého stupně. Taková skutková zjištění nelze ani měnit či doplňovat a dovolací soud je jimi vázán. V dovolacím řízení také není možné uplatňovat nové skutečnosti a důkazy ve věci samé, jelikož dovolací soud není skutkovou instancí (§ 241a odst. 4 o.s.ř.).

Dokazování provádí dovolací soud podle § 243a odst. 3 o.s.ř. pouze k prokázání dovolacích důvodů. Z povahy věci vyplývá, že dokazování důvodů podaného dovolání přichází v úvahu jen tehdy, uplatnil-li dovolatel dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. Dokazování je tak možné pouze k prokázání dovolacího důvodu, kterým dovolatel tvrdí, že řízení je postiženo procesní vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud tedy neprovádí dokazování hmotněprávního skutku a předmětem dokazování jsou výhradně procesní okolnosti (které ovšem vyplývají z obsahu spisu).¹⁹³

K vysvětlení, proč se dokazování neprovádí u zbývajících dvou dovolacích důvodů lze uvést, že v případě, kdy dovolatel uplatňuje dovolací důvod, kterým tvrdí, že rozhodnutí spočívá v nesprávném právním posouzení věci (§241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.), příp. odůvodnil-li dovolatel své dovolání tím, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o.s.ř.)¹⁹⁴, není nutné provádět dokazování z důvodu, že k vyhodnocení toho, že odvolací soud na zjištěný skutek chybně aplikoval hmotné právo, je třeba pouze

---

¹⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 4628/2007.

¹⁹³ Svoboda, K. Dokazování. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2009, 227 s.

¹⁹⁴ V rámci tohoto dovolacího důvodu musí dovolací soud respektovat vyhodnocení důkazů odvolacím soudem, pokud vyhovuje požadavkům logiky a srozumitelnosti.

právních poznatků. Právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů ČR se přitom nedokazují (§121 o.s.ř.).¹⁹⁵

V dovolacím řízení nelze ani provést dokazování o tom, zda napadené rozhodnutí trpí některou zmatečností.¹⁹⁶ K těmto vadám dovolací soud pouze přihlédne. „*O tom, zda řízení před soudy nižších stupňů je postiženo zmatečností podle § 229 odst. 3 o.s.ř., nelze v dovolacím řízení provádět dokazování.*“¹⁹⁷

Dokazování provádí samotný dovolací soud nebo lze jeho provedení uložit soudu prvního stupně. Dokazování lze také provést prostřednictvím institutu dožádání, tedy soudem dožádaným. Pro provádění důkazů v dovolacím řízení platí obdobně užití ustanovení o dokazování před soudem prvního stupně (§ 243c odst. 1 o.s.ř.).

7.6.2 Jednání před dovolacím soudem

O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud bez jednání. Považuje-li to však za vhodné, nařídí k projednání dovolání jednání. Obligatorně je třeba nařídit jednání, provádí-li dovolací soud dokazování k prokázání dovolacího důvodu. Pro postup dovolacího soudu při dokazování v jednání platí podle § 243a odst. 3 o.s.ř. obdobně ustanovení o dokazování v řízení odvolacím.¹⁹⁸ K jednání je podle těchto ustanovení nutno předvolat účastníky a všechny, jejichž přítomnost je třeba. Předvolání musí být doručeno tak, aby měli účastníci dostatek času k přípravě.¹⁹⁹ Dovolací jednání nelze přerušit pouze z důvodu, že se k nařízenému jednání bez předchozí omluvy nedostaví někteří nebo všichni účastníci.²⁰⁰ K přerušení řízení ale může dojít, požádají-li o to všichni účastníci a současně se takové přerušování nepřičí účelu řízení. Obecně zakotvená zásada písemnosti dovolacího řízení bývá často kritizována, jelikož může být považována za rozpornou s ústavní zásadou veřejnosti soudního řízení.²⁰¹

---

¹⁹⁵ Svoboda, K. Dokazování. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2009, 225 s.

¹⁹⁶ §229 odst. 1, odst. 2 písm. a) a b), odst. 3 o.s.ř.

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 59/2005.

¹⁹⁸ Podle § 215 a § 216 odst. 3 o.s.ř.

¹⁹⁹ Podle § 115 odst. 2 o.s.ř. zpravidla deset dnů přede dnem, kdy se má konat jednání.

²⁰⁰ Podle § 243c odst. 1 o.s.ř. s odkazem na § 216 odst. 3 o.s.ř.

²⁰¹ Srov. Winterová, A. Nad osmnáctou novelou (a devatenácti novelizacemi) o.s.ř. Právní praxe, 1996, roč. 44, č. 4, s. 186 a násl., Hartmanová, H., Realizace zásady veřejnosti a hospodárnosti v občanském

7.7 Rozhodnutí o dovolání

Rozhodování v dovolacím řízení lze členit ze dvou hledisek. Rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým rozhoduje ve věci samé a ke kterému došlo po přezkoumání správnosti napadeného rozhodnutí, je rozhodnutím meritorním. Nezabývá-li se dovolací soud věcí samou z důvodů, které takovému rozhodnutí brání, jde o rozhodnutí nemeritorní. Jen ve dvou případech rozhoduje o podaném dovolání soud prvního stupně. Prvním případem je situace, kdy soud prvního stupně odmítne podané dovolání pro opožděnost.²⁰² Dále soud prvního stupně dovolací řízení zastaví, pokud dovolatel neuhradil soudní poplatek z dovolání.²⁰³ Všemi výše uvedenými rozhodnutími se pak dovolací řízení končí.

7.7.1 Nemeritorní rozhodování dovolacího soudu

Nemeritorním rozhodnutím dochází k odmítnutí podaného dovolání nebo zastavení dovolacího řízení bez věcného přezkumu napadeného rozhodnutí. Dovolací soud rozhoduje v těchto případech usnesením.²⁰⁴

Nejvyšší soud dovolání usnesením odmítne²⁰⁵, jestliže:

- dovolání bylo podáno někým, kdo k dovolání není oprávněn (§ 243b odst. 5, §218 písm. b) o.s.ř.),
- dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není dovolání přípustné (§ 243b odst. 5, § 218 písm. c) o.s.ř.),

---

soudním řízení ve vztahu k dovolání, Právní rozhledy, 1999, roč. 7, č. 9, 472 s. : „*Institut dovolání spočívá v zabezpečení dostatečné ochrany práv účastníka řízení a zásada písemnosti by neměla být aplikována jako obecné pravidlo v dovolacím řízení, nýbrž výjimečně. Jestliže dovolací soud rozhoduje o dovolání proti rozsudku, pak by jednání mělo být nařízeno vždy, pokud činnost dovolacího soudu směřuje k meritornímu rozhodnutí o dovolání, tzn. k vyhlášení rozsudku.*“ Několik dalších poznámek je zmíněno v závěru této diplomové práce.

²⁰² Podle § 241b odst. 1 o.s.ř., § 208 odst. 1 o.s.ř.

²⁰³ Podle § 3 odst. 2 a § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁴ Podle § 243b odst. 6 o.s.ř.

²⁰⁵ Odmítnutím dovolání tak dovolací řízení končí.

- dovolání bylo podáno opožděně, avšak o odmítnutí opožděného dovolání soud prvního stupně nerozhodl (§ 243b odst. 5, § 218a o.s.ř.),
- dovolání trpí vadami, které brání v pokračování dovolacího řízení, tyto vady nebyly přes výzvu soudu odstraněny a dovolatel byl o následcích neodstranění těchto vad poučen (§ 241b odst. 1, § 209, § 43 odst. 2 o.s.ř.), anebo nebylo možné vady odstranit, protože marně uplynula lhůta uvedená v § 241b odst. 3 o.s.ř.

Bez věcného přezkoumání Nejvyšší soud podané dovolání zamítne a dovolací řízení zastaví, pokud:

- dovolatelem je osoba, která je povinna být pro podání dovolání zastoupena, přičemž tuto podmínku stanovenou v § 241 o.s.ř. nesplnila (§ 243c odst. 1, § 241b odst. 2, § 104 odst. 2 o.s.ř.).²⁰⁶ Dovolací soud řízení dále zastaví, tvrdí-li dovolatel, že má právnické vzdělání, nebo že má právnické vzdělání osoba, která za něj jedná²⁰⁷, avšak právnické vzdělání nebylo dovolatelem prokázáno,
- dovolatel vzal v plném rozsahu dovolání zpět. (§ 243b odst. 5 věta druhá). Dovolání může vzít takto zpět až do okamžiku vydání, či vyhlášení rozhodnutí o dovolání. *„Zpětvzetí dovolání je jednostranným procesním úkonem účastníka, jehož účinky nastávají tím, že dojde soudu; stane-li se tak, nelze zpětvzetí odvolat, ani je dodatečně podmínit.“*²⁰⁸ Vezme-li dovolatel zpět své dovolání pouze zčásti, vezme takové zpětvzetí dovolací soud na vědomí a zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.²⁰⁹

V odůvodnění usnesení, jímž bylo dovolání odmítnuto nebo jímž bylo dovolací řízení zastaveno (s účinností od 23. 1. 2009), dovolací soud pouze stručně vyloží důvody, pro které je dovolání opožděné, nepřípustné, zjevně bezdůvodné nebo trpí vadami, jež brání v pokračování v dovolacím řízení, nebo pro které muselo být dovolací

²⁰⁶ Podle § 104 odst. 2 o.s.ř. soud řízení zastaví, nepodaří-li se nedostatek podmínky řízení odstranit, tedy v tomto případě splnit podmínku povinného zastoupení dovolatele.

²⁰⁷ Podle § 21, § 21a, §21b a §21c o.s.ř.

²⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2002, sp. zn. 29 Odo 500/2002.

²⁰⁹ Pro dovolací řízení neplatí obecná ustanovení § 96 a § 222a o.s.ř.

řízení zastaveno. (§ 243c odst. 2 o.s.ř.). Platí tak, že taková rozhodnutí mají být stručná, jasná, výstižná a přesvědčivá. Délka rozhodnutí přitom v zásadě nerozhoduje.²¹⁰

7.7.2 Meritorní rozhodování dovolacího soudu

Kasační princip se v dovolacím řízení projevuje tím, že dovolací soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí ve věci samé rozhodnutí zruší, anebo dovolání zamítne.²¹¹

K meritornímu rozhodnutí dochází za podmínky, že podané dovolání a předcházející řízení netrpí žádnými vadami, které by takovému rozhodnutí bránily.²¹²

Pro meritorní rozhodování je dále rozhodující, podle jakých zákonných ustanovení je shledávána jeho přípustnost. Je-li dovolání přípustné přímo ze zákona podle § 237 odst.1 písm. a) a b) o.s.ř.,²¹³ příp. obdobným užitím těchto ustanovení podle § 238 a § 238a o.s.ř. a též podle § 239 o.s.ř., dovolací soud přezkoumá rozhodnutí v napadeném rozsahu a z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, s přihlédnutím k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, příp. s přihlédnutím ke zmatečnostem, a rozhodne:²¹⁴

- dovolání, přestože je přípustné, usnesením odmítne, je-li zjevně bezdůvodné (§ 243b odst. 1 o.s.ř.). K tomu může dojít např. v situacích, kdy *„argumenty, které platily i pro daný spor, byly dovolatelce zpřístupněny již v předchozích*

---

²¹⁰ Vlasák, M., Dovolání po souhrnné novele občanského soudního řádu, Právní rádce, 2009, roč. 17, č. 9, 311 s. Některá usnesení k dané tematice, srov.: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1479/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 21 Cdo 1167/2008.

²¹¹ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 501 s.

²¹² Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a příp. řádně zastoupenou, dovolání je podle zákona přípustné a nedojde k odmítnutí dovolání nebo zastavení dovolacího řízení bez věcného přezkumu rozhodnutí.

²¹³ Dovolání je přípustné proti rozhodnutím odvolacího soudu, kterým bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil.

²¹⁴Podle § 242 odst. 1, odst. 2 a odst. 3 o.s.ř., § 229 odst. 1, §229 odst. 2 písm. a) a b), § 229 odst. 3 o.s.ř.

*rozhodnutích Nejvyššího soudu, odvolací soud tyto závěry respektoval a rozhodl v souladu s nimi“.*²¹⁵

- dovolání zamítne, dojde-li k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné a zároveň nejsou dány důvody pro odmítnutí dovolání, příp. zastavení dovolacího řízení (§ 243b odst. 2 o.s.ř.). „*Dovolací důvod je posouditelný jako důvodně uplatněný (a dovolání jako důvodné) tehdy, jestliže v rámci jím vymezeného přezkumu nelze dojít ve smyslu § 243b odst. 2 o.s.ř. k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Není-li naopak správnost závěrů odvolacího soudu takto zpochybněna, odvolací soud podle téhož ustanovení dovolání zamítne.*“²¹⁶

- napadené rozhodnutí rozsudkem zruší, nedospěje-li k předchozímu závěru, tedy shledá-li, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo nesprávné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Je-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. a příp. obdobným užitím tohoto ustanovení podle § 238 a § 238a o.s.ř., tedy napadeným rozhodnutím odvolacího soudu bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, postupuje dovolací soud podobně jako u dovolání přípustných přímo ze zákona.²¹⁷ Buď dovolání zamítne, dospěje-li k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné, nebo napadené rozhodnutí zruší (§ 243b odst.2 o.s.ř.). Pokud však dovolací soud nedospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, dovolání usnesením odmítne. Důvodem je fakt, že dovolání je v tomto případě podáno proti rozhodnutí, proti kterému není přípustné.

7.8 Zrušení rozhodnutí dovolacím soudem

Ke zrušení napadeného rozhodnutí přistoupí dovolací soud, dospěje-li k závěru, že odvolací soud nerozhodl ve věci správně. Napadené rozhodnutí přitom nemůže z důvodu kasačního principu rozhodování změnit.

---

²¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2010 sp. zn. 28 Cdo 3674/2009.

²¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1374/96.

²¹⁷ Dovolací soud přezkoumá napadené rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, přihlédne k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, příp. také k zmatečnostem.

Podle § 243b odst. 3 o.s.ř. může dovolací soud zrušit nejenom napadené rozhodnutí odvolacího soudu, ale i rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže platí důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí soudu odvolacího, i na rozhodnutí soudu prvního stupně. Důvodem pro zrušení prvoinstančního rozhodnutí tak mohou být vady řízení, které se vyskytly před soudem prvního stupně a odvolacím soudem nebyly odstraněny. Může jím být i skutečnost, že soudy obou stupňů vycházely shodně z nesprávného právního názoru. Dále může být důvodem pro zrušení prvoinstančního rozhodnutí, že skutkové závěry, které odvolací soud převzal, neměly v podstatné části oporu v provedeném dokazování.²¹⁸

Zruší-li dovolací soud i rozhodnutí soudu prvního stupně, vrátí věc prvoinstančnímu soudu k dalšímu řízení, popřípadě věc postoupí k dalšímu řízení věcně příslušnému soudu prvního stupně.²¹⁹

Ke zrušení napadeného rozhodnutí a rozhodnutí soudu prvního stupně dojde podle § 243b odst. 4 o.s.ř. i tehdy, trpí-li taková rozhodnutí relevantními zmatečnostmi.²²⁰ Současně dovolací soud řízení zastaví, anebo rozhodne o postoupení věci jinému orgánu, jestliže věc nenáleží do pravomoci soudů.²²¹

Nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí obou stupňů a dovolací soud tak zruší pouze rozhodnutí soudu odvolacího, vrátí mu věc k dalšímu řízení.²²² Vrácení věci k projednání soudu odvolacímu či soudu prvního stupně, vyslovuje dovolací soud ve výroku svého rozhodnutí.

Podle § 243b odst. 5 o.s.ř. platí pro dovolací řízení obdobné užití vybraných ustanovení o odvolání.²²³ Ve spojení s § 221 odst. 2 o.s.ř. umožňuje například dovolacímu soudu nařídit, aby po zrušení napadeného rozhodnutí projednal věc jiný senát, anebo může dovolací soud přikázat věc jinému odvolacímu soudu, než který

---

²¹⁸ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1958 s.

²¹⁹ Podle § 243b odst. 3 věty druhé. K postoupení věcně příslušnému soudu dojde z důvodu, že ve věci rozhodl v prvním stupni věcně nepřislušný soud.

²²⁰ Podle § 229 odst. 1 písm. a), b) a d), §229 odst. 2 písm. a) a b), § 229 odst. 3 o.s.ř.. Z povahy věci vyplývá, že zmatečnostmi musí trpět jak rozhodnutí soudu odvolacího, tak soudu prvního stupně.

²²¹ Dovolací soud tedy nevrací věc k dalšímu řízení.

²²² Podle § 243b odst. 3 o.s.ř. věta první.

²²³ Jedná se o § 218, § 218a, § 221 odst. 2, § 224 odst. 1, § 225 o.s.ř.

napadené rozhodnutí vydal. Dovolací soud takto nařídí projednat věc z důvodu, kdy zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, protože se odvolací soud neřídil závazným právním názorem vysloveným v rozhodnutí soudu dovolacího²²⁴, anebo že v odvolacím řízení došlo k závažným procesním vadám.

Zrušuje-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu, příp. i rozhodnutí soudu prvního stupně, rozhoduje rozsudkem.²²⁵ K tomu je možné uvést, že „*dovolací soud rozhodne o zrušení rozsudku soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně nikoli rozsudkem, ale usnesením, jestliže tyto soudy měly správně rozhodovat formou usnesení.*“²²⁶

7.9 Náklady dovolacího řízení

Součástí rozhodnutí, jímž se dovolací řízení končí, je také výrok o nákladech řízení. „*Nejvyšší soud nerozhoduje o nákladech řízení, jestliže dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu není rozhodnutím, jímž se řízení končí, a jestliže řízení nebylo již dříve skončeno.*“²²⁷ Podle § 243b odst. 5 o.s.ř. platí pro dovolací řízení obdobně ustanovení § 224 odst. 1 o.s.ř., které dále odkazuje na ustanovení o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Proto se pro náklady v dovolacím řízení použijí obdobně ustanovení § 137 až § 151a o.s.ř. O nákladech řízení je rozhodováno následovně:

- zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně a řízení zastaví podle § 243b odst. 4 o.s.ř., zruší také výroky rozhodnutí o nákladech řízení učiněné před soudy obou stupňů a sám rozhodne o náhradě nákladů vzniklých v řízení před těmito soudy.
- zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu, příp. též rozhodnutí soudu prvního stupně a příslušnému soudu přikáže nebo postoupí věc k dalšímu řízení, rozhodne v novém rozhodnutí o nákladech řízení, včetně nákladů vzniklých za

---

²²⁴ Podle § 243d odst.1 a § 226 o.s.ř.

²²⁵ Podle § 243b odst. 6 o.s.ř. O náležitostech rozsudku platí přiměřeně § 157 odst. 1 a odst. 2 o.s.ř.. § 158 odst. 1 o.s.ř., § 167 odst. 2 o.s.ř., § 169 odst. 1 a odst. 4 o.s.ř.

²²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001.

²²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 20 Cdo 970/2001.

dovolacího řízení, až soud odvolací nebo soud prvního stupně (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).

8. Řízení po zrušení rozhodnutí

8.1 Povaha řízení po zrušení rozhodnutí

Rozhodnutí dovolacího soudu o zrušení napadeného rozhodnutí je důsledkem přezkoumání postupu soudu odvolacího, resp. soudu prvního stupně, jehož výsledkem je závěr o jejich závažném pochybení, pro které nemůže napadené rozhodnutí dále obstát a musí být zrušeno.²²⁸ Po zrušení napadeného rozhodnutí, nedojde-li k zastavení řízení²²⁹, vrací věc dovolací soud k novému projednání soudu prvního či druhého stupně.

Rozhodovací činnost Nejvyššího soudu se opírá o značnou autoritu. Význam jeho právních názorů vyplývá především z postavení Nejvyššího soudu v soustavě soudů a v odbornosti jeho soudců. Judikatorní závěry Nejvyššího soudu slouží především ke sjednocování rozhodovací činnosti soudů. V souvislosti s vrácením věci k dalšímu projednání zákon výslovně předepisuje, že právní názor vyslovený dovolacím soudem ve zrušovacím rozhodnutí je závazný pro odvolací soud, případně i pro soud prvního stupně, bylo-li zrušeno i jeho rozhodnutí. Nejde tak pouze o závaznost právního názoru vyplývající z autority Nejvyššího soudu, ale soudy nižších stupňů se musí v tomto případě řídit právním názorem dovolacího soudu obligatorně přímo ze zákona (§ 243d odst. 1 o.s.ř., § 226 o.s.ř.).

Právním názorem je soud prvního stupně vázán i tehdy, jestliže dovolací soud jeho rozhodnutí nezrušil. Jde např. o případy, kdy je zrušeno jen rozhodnutí odvolacího soudu, který pak v novém odvolacím řízení zruší podle § 219a o.s.ř. rozhodnutí soudu

---

²²⁸ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 503 s.

²²⁹ Po zrušení napadeného rozhodnutí dovolací soud řízení zastaví, pokud rozhodnutí trpělo tzv. zmatečnostími.

prvního stupně a podle § 221 odst. 1 písm. a) mu věc vrátí k dalšímu řízení.²³⁰ Pro soud odvolací, příp. soud prvního stupně, vyplývá postup, jak se právním názorem dovolacího soudu řídit, především z odůvodnění zrušujícího rozhodnutí dovolacího soudu. Nejvyšší soud je tak povinen ve svém rozhodnutí uvést, z jakého právního názoru vycházel a proč bylo napadené rozhodnutí odvolacího soudu shledáno nesprávným.

Právní názor dovolacího soudu je v dalším řízení závazný pro soud odvolací, případně pro soud prvního stupně, pouze v případech, kdy se skutkový základ věci nezmění natolik, že je vyloučena aplikace právního názoru dovolacího soudu na nová skutková zjištění a na nový skutkový závěr.²³¹ Právní názor dovolacího soudu vždy vychází ze skutkového základu, který vychází zejména z tvrzení účastníků a z výsledků dokazování v dosavadním průběhu řízení. Takový skutkový základ věci se může v řízení po zrušení rozhodnutí změnit, neboť v dalším řízení mohou účastníci uvést další a odlišná skutková tvrzení a uvést další skutečnosti. Závaznost právního názoru se tak nemůže uplatnit.²³² Při novém projednání věci se mohou z výsledků dosavadního řízení použít jen uznání žalovaného, shodná skutková tvrzení účastníků anebo některé nebo všechny provedené důkazy, pokud s tím souhlasí účastníci. Opačný postup by byl porušením zásady přímosti a ústnosti.²³³ Obecné soudy jsou per analogiam rovněž vázány i právním názorem Ústavního soudu a to především z důvodu, že Ústavní soud je nejvyšším orgánem ochrany ústavnosti. Jde tak o obdobnou aplikaci § 226 o.s.ř., na který odkazuje § 243d odst.1 o.s.ř.²³⁴

8.2 Právní vztahy třetích osob

Podle § 243d odst. 2 o.s.ř. nemohou být po zrušení napadeného rozhodnutí dovolacím soudem v dalším řízení novým rozhodnutím dotčeny právní vztahy jiných

---

²³⁰ Krčmář, Z. In Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 1967 s.

²³¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4184/2007.

²³² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1681/2004.

²³³ Macková, A. In Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva, Praha: Linde, 2008, 501 s.

²³⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 1996, sp. zn. II. ÚS 156/95.

osob než účastníka řízení. Jestliže má nové rozhodnutí ve věci vliv na právní vztahy nejenom samotných účastníků, ale i jiných osob, zůstávají tak nedotčeny jejich práva a povinnosti, které byly určeny původním zrušeným rozhodnutím. Ochrana slouží třetím osobám např. v případech, kdy v mezidobí od zrušovacího rozhodnutí dovolacího soudu žalovaný své spoluvlastnické právo již smluvně převedl na jinou osobu, ať již v rozporu s pozdějším právním názorem dovolacího soudu.²³⁵

---

²³⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1904/2009.

Závěr

Dovolání je významným institutem civilního řízení. V této diplomové práci bylo mým cílem podat srozumitelný a komplexní výklad právní úpravy tohoto mimořádného opravného prostředku. Při pojednání o jednotlivých zákonných ustanoveních, která v občanském soudním řádu upravují institut dovolání, bylo mojí snahou odkázat na rozhodovací činnost především Nejvyššího soudu ČR a objasnit tak danou problematiku z pohledu soudní instance, která hraje zásadní roli při výkladu zákona a při sjednocování rozhodovací činnosti soudů.

Od znovuzavedení institutu dovolání do právního řádu zákonem č. 519/1991 Sb., prošla zákonná úprava dovolání několika významnými změnami. Snahou zákonodárce bylo zejména zpřesnit a ujasnit podmínky jeho přípustnosti a vymezit přesná pravidla dovolacího řízení. Podle důvodových zpráv k jednotlivým zákonům byly novelizace taktéž postupnou přípravou na včlenění institutu dovolání do nového kodexu občanského soudního řízení, k jehož přijetí však nedošlo.

Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že v mnohých případech stále dochází k formálním chybám na straně dovolatelů. Ti často podávají dovolání, která jsou dovolacím soudem shledávána nepřipustná, příp. je později rozhodnuto v dovolatelův neprospěch. Jednou ze snah dovolatelů je rovněž využít dovolacího řízení jako určitou třetí instanci a podávají dovolání „pro jistotu“.

Došel jsem k závěru, že z těchto důvodů může být úpravě dovolání v civilním řízení vytýkána určitá složitost a nejasnost. Avšak z povahy dovolání jako mimořádného opravného prostředku je striktní formální vymezení pravidel pro přípustnost dovolacího řízení nezbytné. K naplnění zákonných požadavků pro podání dovolání je proto také předepsáno, aby byl dovolatel povinně zastoupen advokátem nebo notářem.

Na tomto místě bych rád upozornil na vybraná ustanovení platné právní úpravy, která se z mého pohledu zdají být rozporuplná, a které bývají mnohdy kritizována odbornými právníky.

Jako první bych rád pojednal o zásadě písemnosti dovolacího řízení.²³⁶ Dovolací řízení v zásadě probíhá bez jednání. Výjimkou pro nařízení jednání je, že jej dovolací

---

²³⁶ Zásada písemnosti dovolacího řízení byla do občanského soudního řádu v současné podobě zavedena zákonem č. 239/1995 Sb.

soud považuje za vhodné, anebo provádí-li dokazování (§ 243a odst. 1 o.s.ř.). V zakotvení písemnosti dovolacího řízení může být shledáván rozpor se základními ústavními principy, především rozpor s právem každého na projednání jeho věci v soudním řízení veřejně (čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Prof. Winterová upozorňuje, že žádné nalézací řízení by nemělo být koncipováno jako řízení písemné, konané pouze na základě spisu, neboť takové pojetí je v rozporu se základními procesními principy, které musí platit i pro řízení o mimořádných opravných prostředcích.²³⁷ Proto by ze všech těchto důvodů bylo i podle mého názoru vhodné, aby se jednání v dovolacím řízení nařizovalo.

Mezi další diskutabilní problematiku patří rozhodování dovolacího soudu, které je založeno čistě na kasačním principu. Dovolací soud tedy nemůže napadené rozhodnutí změnit. V případě zavedení revizního principu, by de lege ferenda přicházelo v úvahu, že změna rozhodnutí odvolacího soudu by byla možná v případě, že skutkový stav je správně zjištěn, ale došlo k jeho nesprávnému právnímu posouzení. Dovolací soud by napadené rozhodnutí mohl změnit pouze na základě spisového materiálu. Zavedení revizního principu by však mohlo vést k přetíženosti dovolacího soudu a k překážkám, které by bránily nejvýznamnějšímu účelu dovolacího řízení, tedy účelnému sjednocování judikatury soudů nižších instancí.

Dalším problematickým aspektem dovolacího řízení je stanovení povinného zastoupení pouze pro dovolatele. Ostatní účastníci dovolacího řízení být zastoupeni nemusí a dochází tak k jejich nerovnému (privilegovanému) postavení. V případě povinného zastoupení i jiných účastníků by dovolací řízení jistě probíhalo rychleji. Aktivita ostatních účastníků při jejich podání k Nejvyššímu soudu by totiž byla povinně podrobena odbornému dohledu jejich právního zástupce.

Jako problematické může být rovněž vnímáno omezení přípustnosti dovolání v tzv. bagatelních věcech. Jedná se především o situaci, že přestože by napadené rozhodnutí mohlo mít po právní stránce zásadní význam, nelze ho napadnout dovoláním ve věcech, v nichž nebylo rozhodnuto o peněžitém plnění, které převyšuje stanovenou hranici. Zákonodárce chtěl vyloučením přípustnosti dovolání v tzv. bagatelních věcech docílit rychlejšího a hospodárnější dovolacího řízení. Řešením by však v těchto

---

²³⁷ Winterová, A. Nad osmnáctou novelou (a devatenácti novelizacemi) o.s.ř. Právní praxe, 1996, roč. 44, č. 4, s. 186 a násl.

případech mohlo být přesunutí rozhodování o přípustnosti dovolání na odvolací soud, který by měl pravomoc ve zcela výjimečných případech shledat přípustnost dovolání v bagatelních věcech.²³⁸

V závěru své diplomové práce jsem poukázal pouze na vybranou problematiku dovolacího řízení, kterou považuji za nejvýznamnější a kterou by bylo podle mého názoru vhodné se zabývat v diskuzích de lege ferenda.

V současné době dochází ke značnému přetížení Nejvyššího soudu dovolací agendou. Řešením by podle mého názoru mohlo být i další omezení přípustnosti dovolání, které by rovněž vedlo ke zvyšování autority soudů nižších instancí.

---

²³⁸ Klapka, Š., K některým aspektům právní úpravy dovolání podle OSŘ - návrhy de lege ferenda, Jurisprudence, 2006, roč. 15, č. 3, s. 28.

Použité zkratky

- o.s.ř. : Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústava : Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Nejvyšší soud : Nejvyšší soud České republiky.

Použitá literatura

Knižní publikace

- Drápal, L., Bureš, J., a kol. Občanský soudní řád. Komentář. II.díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN 80-7179-378-7.
- Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-107-9.
- Schelleová, I. a kol. Civilní proces. 1. vydání. Praha : Eurolex Bohemia, 2006, ISBN 80-86861-09-0.
- David, L., Ištváněk, F., Javůrková, N. a kol. Občanský soudní řád I. a II. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-460-4.
- Škárová, M., Macková A., Melicharová D. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 4. vydání. Praha : Linde, 2009, ISBN 978-80-7201-769-0.
- Vrcha, P. Civilní judikatura - výběr aktuálních rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. 2. vydání. Praha : Linde, 2005, ISBN 80-7201-542-7.
- Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-726-3.
- Kindl, M.; Šíma, A.; David, O. Občanské právo procesní. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-098-7.
- Walter, R. Přehled judikatury ve věcech mimořádných opravných prostředků v občanskoprávním řízení. Praha : ASPI, 2007, ISBN 978-80-7357-228-0.

- Svoboda, K. Dokazování. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-414-7.
- Adamová, K. a kol. Dějiny českého soudnictví do roku 1938. Praha: LexisNexis CZ, 2005, ISBN 80-86920-07-0.
- Bureš, J., Drápal, L. Dovolání podle Občanského soudního řádu. C. H. Beck/SEVT, Praha, 1994, ISBN 80-7049-087-X.
- Kühn, Z. Judikatura a právní argumentace. Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou. Praha : Karolinum, 2006, ISBN 80-903786-0-9.

Odborné články

- Bureš, J., Drápal, L. Novelizovat ještě jednou občanský soudní řád? Právní rozhledy, 1999, roč. 7, č. 3, s. 105.
- Hušek, J. K některým otázkám dovolání. Právo a podnikání, 1995, č. 7, s. 12.
- Schelleová, I. Dovolání v civilním řízení včera a dnes. Bulletin advokacie, 1997, číslo 6 – 7, s. 25-40.
- Šnajderová, K. Některé změny v právní úpravě dovolání po novele o. s. ř. č. 30/2000 Sb. účinné od 1. 1. 2001. Bulletin advokacie, 2005, č. 11-12, s. 19-24.
- Winterová, A. Nad osmnáctou novelou (a devatenácti novelizacemi) občanského soudního řádu. Právní praxe, 1996, č. 4, s. 186-201.
- Klapka, Š., K některým aspektům právní úpravy dovolání podle OSŘ - návrhy de lege ferenda, Jurisprudence, 2006, roč. 15, č. 3, s. 27-33.
- Hartmanová, H., Realizace zásady veřejnosti a hospodárnosti v občanském soudním řízení ve vztahu k dovolání, Právní rozhledy, 1999, roč. 7, č. 9, str. 471-474.
- Vlasák, M., Dovolání po souhrnné novele občanského soudního řádu, Právní rádce, 2009, roč. 17, č. 9, s. 308-312.
- Vrcha, P., K přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení (Několik poznámek k nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 485/10), Praha : EPRAVO.CZ, www.epravo.cz.

Internetové zdroje

Nejvyšší soud ČR, www.nsoud.cz, k červnu 2010.

EPRAVO.CZ, www.epravo.cz, k červenci 2010.

Použité právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodního únosu dětí, vyhlášená pod č. 34/1998 Sb.
- Nařízení rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.
- Zákon č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů.
- Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Zákon č. 120/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Jiné zdroje

- Důvodová zpráva k zákonu č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 1996, sp. zn. II. ÚS 156/95.
- Nález Ústavního soudu ze dne 14.9.2000, sp. zn. Pl. ÚS 43/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. II ÚS 305/99.
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. února 2004, sp. zn. IV. ÚS 582/02, č.153/2004.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10. května 2005, sp. zn. IV. ÚS 128/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. dubna 2010, sp. zn. II. ÚS 485/10.
- Usnesení ÚS sp. zn. III. ÚS 298/02.
- Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 1992, sp. zn. 7 Cdo 9/92.
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28.9.1993, sp.zn. 1 Cdo 11/93.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 877/96
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1374/96.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1998, sp. zn. 3 Cdon 117/96.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1343/96.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2001, sp. zn. 21 Cdo 65/200.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 28 Cdo 1752/2000.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2001, sp. zn. 30 Cdo 2219/2000.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1739/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 22 Cdo 820/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 874/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1681/2004.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1867/2005.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2007, sp. zn. 26 Odo 1544/2005.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4184/2007.
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 11. 1994, sp. zn. 7 Cdo 81/93.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 1992, sp. zn. 29 Odo 402/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 20 Cdo 970/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2005, sp. zn. 29 Odo 25/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 1998, sp. zn. 2 Cdon 322/97.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2023/98.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5.1999, sp. zn. 26 Cdo 1121/99.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1843/97.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2136/99.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 3065/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2001, sp. zn. 26 Cdo 1137/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2180/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2002, sp. zn. 20 Cdo 464/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 285/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 425/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 433/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 425/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2002, sp. zn. 29 Odo 500/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. 20 Cdo 703/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 523/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 22 Cdo 883/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2003, sp. zn. 25 Cdo 162/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 108/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 270/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 10. 2003, sp. zn. 22 Cdo 280/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 1923/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 233/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2004 sp.zn. 29 Odo 696/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2004, sp. zn. 26 Cdo 854/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. 20 Cdo 383/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2262/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2005, sp. zn. 29 Odo 1230/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2005, sp. zn. 26 Cdo 1758/2004.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 1051/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1091/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 237/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 59/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 21 Cdo 792/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2006, sp. zn. 26 Cdo 1635/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 381/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 1865/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 669/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 33 Cdo 4355/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 4628/2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 2035/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 23 Cdo 429/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 508/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1904/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 3145/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2296/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3788/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2010 sp. zn. 28 Cdo 3674/2009.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 8. 1995, sp. zn. 6 Cdo 114/94.

Summary / Appeal review in civil proceedings

My thesis deals with the current enactment of appeal review in the Czech civil procedure code (hereinafter referred to as „CPC“). The primary aim of my thesis was to inform the potential readers comprehensively about appeal review in civil proceedings. My effort was also to explain single provisions with references to the chosen judicial decisions given by the Supreme court as the highest judicial body in the Czech Republic. My thesis brings a contemporary sight of legal interpretation given by the Supreme court in order to approximate the legal regulation of appeal review in the most intelligible way.

The thesis is composed of eight chapters, each of them dealing with single provisions of appeal review in CPC. Chapter One is introductory and defines appeal review as an extraordinary legal remedy in civil proceedings. Chapter Two deals with the history of enactment of this legal remedy in the Czech lands. Chapter Three deals with admissibility of appeal review, Chapter Four is focused to the process of lodging an extraordinary appeal and Chapter Five summons the legal requirements and reasons for which an appeal review can be opened. Chapters Six, Seven and Eight deal with the appeal review proceedings itself.

To summarize, it is necessary to point out at the first place, that appeal review in civil proceedings is an extraordinary legal remedy. Being an extraordinary legal remedy means that appeal review (extraordinary appeal) can only be lodged against decisions of court which have legal force. Appeal review is an extraordinary remedial instrument that is exclusively admissible against legitimate decisions of appeal court.

The main purpose of appeal review is to consolidate the decision-making at lower courts. Only the Supreme court has a competence to give judgments on an extraordinary appeal in core of the matter. It is a cassation court and thus is unable to change the contested decision.

There are strict legal conditions that must be fulfilled, so an appeal review is admissible. It is because the fact that deciding of an extraordinary appeal in the core of the matter means a break into a legal validity of a decision. Extraordinary appeal is then, in general, admissible in cases, when the interest in appeal review predominates over stability of legal relations established by the contested decision.

According to CPC, the appellant has to meet the special requirements specified for an appeal review (together with general requirements for all entries). The decision of an appeal court is then reviewed from the extent and from the reasons that have been defined by the appellant.

To the special requirements, in the first place, belong the exact reasons defined by CPC, which can be solely used to justify appeal review.²³⁹ Appeal review is admissible in cases when proceedings before appeal court suffered with legal defect, which caused wrongful adjudication in core of the matter, or decision lies in wrongful legal assessment facts in issue, or appeal court decision is based on deed identification, which does not have basis in accomplished validation procedure.

The appeal review procedure itself is opened by lodging an extraordinary appeal in the court of first instance. The procedure is crowned by the Supreme court. The Supreme court is a cassation court, thus it does not present any evidence. The exception of this rule is the situation when it is convenient or when it is necessary to prove the reason of extraordinary appeal.

An obligatory legal representation is required for the appellant. Him and other participants of the appeal review procedure are also determined by other rule. This rule prohibits to offer new facts and evidence on the merits. Last but not least, during the appeal review procedure is the public hearing excluded.

I hope the main aim of the thesis has been reached. I also suggest that new legislation should be passed.

Klíčová slova/Keywords

dovolání

mimořádný opravný prostředek

civilní řízení

appeal review

extraordinary legal remedy

civil proceedings

---

²³⁹ The appeal reasons are listed in the provisions of Section 241/2 and 3 CPC.